

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 23/2010 vp

Hallituksen esitys vuoden 2010 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys vuoden 2010 kolmannen lisätalousarvioesityksen täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä toukokuuta 2010 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2010 kolmanneksi lisätalousarvioksi (HE 62/2010 vp).

Lisäksi eduskunta on 8 päivänä kesäkuuta 2010 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan vuoden 2010 kolmatta lisätalousarvioesitystä täydentävän hallituksen esityksen (HE 70/2010 vp).

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa niistä yhteisen mietinnön.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 1 päivänä kesäkuuta 2010 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

- LTA 22/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.10.20)
- LTA 23/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen oikoradan Lahti—Jämsä suunnitteluun (31.10.78)
- LTA 24/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen maantien 6544 perusparannushankkeeseen välillä Huopana—Aholanmäki (31.10.78)
- LTA 25/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen maantien 637 eli ns. Vihreän väylän peruskorjaukseen Keski-Suomessa (31.10.78)
- LTA 20/2010 vp — Pietari Jääskeläinen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen nuorisotyötöiden työllistämiseen vanhustenhoitoon palkkatuella (32.30.51)
- LTA 26/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen ratayhteyden Jämsä—Rauma kantavuuden vahvistamiseen (31.10.78)
- LTA 21/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen valmistelevaan työhön palomiesten eläkeiän alentamiseksi 55 vuoteen (26.01.01)
- LTA 27/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen selvitystyöhön työeläkkeiden taitetun indeksin muuttamiseksi puoliväli-indeksiksi (33.01.01)

VaVM 23/2010 vp — HE 62/2010 vp, HE 70/2010 vp

- LTA 28/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen selvitystyöhön Ruotsista Suomeen muuttavien eläkeläisten vero-kohtelun korjaamiseksi (33.01.01)
- LTA 29/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen työttömyysturvan peruspäivärahan korottamiseen budjettiperusteisesti kymmenellä eurolla (33.20.51)
- LTA 30/2010 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen työsuojelupiirien toimintamenoihin (33.70.01)
- LTA 31/2010 vp — Reijo Kallio /sd: Määrärahan osoittaminen Rauman meriväylän syventämiseen (31.10.78)
- LTA 32/2010 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Määrärahan osoittaminen vanhustenhuollon palvelujen parantamiseen (28.90.30)
- LTA 33/2010 vp — Toimi Kankaanniemi /kd: Määrärahan osoittaminen syyttäjälaitoksen toimintamenoihin (25.30.01)
- LTA 34/2010 vp — Toimi Kankaanniemi /kd: Määrärahan osoittaminen maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen (30.20.40)
- LTA 35/2010 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.10.20)
- LTA 36/2010 vp — Toimi Kankaanniemi /kd: Määrärahan osoittaminen puurakentamisen edistämiseen (32.20.40)
- LTA 37/2010 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Määrärahan osoittaminen vaikeasti työllistettävien erityistoimiin (32.30.51)
- LTA 38/2010 vp — Mikko Kuoppa /vas: Määrärahan osoittaminen kuntien valtionosuuksien korottamiseen (28.90.30)
- LTA 39/2010 vp — Mikko Kuoppa /vas: Määrärahan osoittaminen perusväylänpitoon (31.10.20)
- LTA 40/2010 vp — Mikko Kuoppa /vas: Määrärahan osoittaminen ympäristönsuojelun edistämiseen (35.10.61)
- LTA 41/2010 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen kantatien 45 liikenneympyrän parantamiseen Koskenmäentien ja Nahkelantien risteysalueella Tuusulassa (31.10.20)
- LTA 42/2010 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen Kehä IV:n suunnitteluun (31.10.20)
- LTA 43/2010 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen taajamaliikenteen turvallisuutta parantavaan hankkeeseen ja taajamapalvelujen yhteyksiin (31.10.20)
- LTA 44/2010 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen kevyen liikenteen turvallisuutta parantavaan hankkeeseen Tuusulassa (31.10.20)
- LTA 45/2010 vp — Annika Lapintie /vas: Sotilaalliseen kriisinhallintaan ehdotetun määrärahan vähentäminen (24.10.20)
- LTA 46/2010 vp — Annika Lapintie /vas: Määrärahan osoittaminen siviilikriisinhallintaan (24.10.21)
- LTA 47/2010 vp — Annika Lapintie /vas: Määrärahan osoittaminen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)
- LTA 48/2010 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Haapamäen kautta kulkevien ratojen perusparantamiseen ja sähköistämisen suunnittelun aloittamiseen (31.10.20)

- LTA 49/2010 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Haapamäki—Parkano—Pori-rautatien käyttöönoton perusselvityksen tekemiseen sekä radan ja rata-alueen raivaamiseen (31.10.20)
- LTA 50/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen valtion korvauksiin kunnille (26.40.30)
- LTA 51/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto toimintaan ehdotetun määrärahan vähentäminen (26.40.63)
- LTA 52/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin ehdotetun määrärahan vähentäminen (27.30.20)
- LTA 53/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Latvialle myönnettävään lainaan ehdotetun määrärahan vähentäminen (28.01.81)
- LTA 54/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Ahvenanmaan tasotusmaksuun ehdotetun määrärahan vähentäminen (28.80.30)
- LTA 55/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen kunnille vanhus-ten laitoshoidon parantamiseen (28.90.30)
- LTA 56/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen omaishoidon tuen lisäämiseen (28.90.30)
- LTA 57/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen köyhyyden torjuntaan Suomessa (28.90.30, 24.30.66)
- LTA 58/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuden korottamiseen (28.90.30)
- LTA 59/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.10.20)
- LTA 60/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.10.20)
- LTA 61/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen tukemiseen (31.30.63)
- LTA 62/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen työttömien sosiaalisen ja terveydellisen toimintakyvyn ylläpitoon (32.30.51)
- LTA 63/2010 vp — Sirpa Paatero /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Vaalimaan rekka-parkille (31.10.78)
- LTA 64/2010 vp — Tuula Peltonen /sd: Määrärahan osoittaminen kuntien talous-tilanteen helpottamiseen ja kuntien alijää-män kattamisvelvoitteesta luopumiseen tila-päisesti (28.90.30)
- LTA 65/2010 vp — Tuula Peltonen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen julkisoikeudellisten yliopistojen toimintaan (29.40.50)
- LTA 66/2010 vp — Tuula Peltonen /sd: Määrärahan osoittaminen nopean rata-yhteyden Jyväskylä—Jämsä—Lahti—Hel-sinki suunnittelun laatimiseen (31.10.20)
- LTA 67/2010 vp — Tuula Peltonen /sd: Määrärahan osoittaminen kevyen liikenteen väylän rakentamiseen maantielle 618 välille Viisarimäki—Toivakan kirkonkylä (31.10.20)
- LTA 68/2010 vp — Tuula Peltonen /sd: Määrärahan osoittaminen yhdystien 6483 Kannonhaara—Kallio perusparannukseen Karstulassa (31.10.20)

VaVM 23/2010 vp — HE 62/2010 vp, HE 70/2010 vp

- LTA 69/2010 vp — Tuula Peltonen /sd: Määrärahan osoittaminen kantatien 56 peruskorjaukseen tieosuudella Jämsä—Mänttä (31.10.20)
- LTA 70/2010 vp — Tuula Peltonen /sd: Määrärahan osoittaminen henkilöjunaliikenteen käynnistämiseen rataosuudella Jämsä—Jyväskylä—Äänekoski (31.30.63)
- LTA 71/2010 vp — Päivi Räsänen /kd: Määrärahan osoittaminen terveyskeskusten toiminnan tason parantamiseen (28.90.30)
- LTA 72/2010 vp — Matti Saarinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Hanko—Hyvinkää-radan sähköistykseen (31.10.78)
- LTA 73/2010 vp — Sari Palm /kd ym.: Määrärahan osoittaminen omaishoidon ja tukipalvelujen laajentamiseen (28.90.30)
- LTA 74/2010 vp — Raimo Piirainen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Kajaanin yliopistokeskuksen opettajankoulutuksen turvaamiseen (29.40.50)
- LTA 75/2010 vp — Leena Rauhala /kd ym.: Määrärahan osoittaminen lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon kustannuksiin (28.90.30)
- LTA 76/2010 vp — Leena Rauhala /kd: Määrärahan osoittaminen ennalta ehkäisevään mielenterveystyöhön (28.90.30)
- LTA 77/2010 vp — Leena Rauhala /kd: Määrärahan osoittaminen yliopistojen perusrahoitukseen (29.40.50)
- LTA 78/2010 vp — Leena Rauhala /kd ym.: Määrärahan osoittaminen starttirahan lisäämiseen (32.30.51)
- LTA 79/2010 vp — Päivi Räsänen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen lapsiperheiden ennalta ehkäisevään kotipalveluun (28.90.30)
- LTA 80/2010 vp — Päivi Räsänen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen rautateiden päälysrakenteiden uusimiseen (31.10.20)
- LTA 81/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen siviilikriisinhallinnan asiantuntijamenoihin (24.10.21)
- LTA 82/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)
- LTA 83/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Oikeuspoliittiselle tutkimuslaitokselle (25.01.04)
- LTA 84/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen hallinto-oikeuksien, hovioikeuksien, kärjäoikeuksien, vakuutus oikeuden, markkinaoikeuden sekä työtuomioistuimen käsittelyaikojen lyhentämiseen, harmaan talouden torjuntatyöhön sekä toimintatavoitteiden ja henkilöstöressurssien turvaamiseen (25.10.03)
- LTA 85/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenoihin (25.10.04)
- LTA 86/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toiminnan turvaamiseen ja harmaan talouden torjuntatyön vahvistamiseen (25.20.01)
- LTA 87/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen harmaan talouden ja talousrikosten torjuntaan sekä vakavien rikosten käsittelyn tehostamiseen (25.30.01)

- LTA 88/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen vankiloiden vuosikorjauksiin, vankien terveydenhuoltopalveluihin ja lisähenkilöstön palkkaamiseen vankiloihin (25.40.01)
- LTA 89/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen siviilikriisinhallinnan kansallisten valmiuksien vahvistamiseen (26.01.01)
- LTA 90/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen poliisille harmaan talouden torjuntatyöhön (26.01.01)
- LTA 91/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (26.20.01)
- LTA 92/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen hätäkeskusten lisähenkilöstön koulutus- ja palkkausmenoihin (26.30.02)
- LTA 93/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen maahanmuuttajille suunnattujen neuvontapalveluiden järjestämiseen ja oleskelulupakäsittelyn nopeuttamiseen (26.40.01)
- LTA 94/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen pakolaisten sijoittamisesta maksettavien laskennallisten korvausten korottamiseen (26.40.30)
- LTA 95/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen verotarkastusten lisäämiseen harmaan talouden ehkäisemiseksi (28.10.01)
- LTA 96/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Tilastokeskuksen toiminnan turvaamiseen (28.30.01)
- LTA 97/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toiminnan turvaamiseen (28.30.02)
- LTA 98/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Väestörekisterikeskuksen toiminnan turvaamiseen (28.30.03)
- LTA 99/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen kuntien sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitukseen, omaishoidon kehittämiseen, ikäihmisten hoivan parantamiseen ja vaikeavammaisten avustajapalveluiden kehittämiseen (28.90.30)
- LTA 100/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen valtionosuuksiin ammatillisen koulutuksen lisäämiseksi 4 000 opiskelijalla (29.20.30)
- LTA 101/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Suomen Akatemian toimintamenoihin (29.40.01)
- LTA 102/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen yliopistojen ja yliopistokeskusten toiminnan turvaamiseen (29.40.50)
- LTA 103/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Tekesin toimintamenoihin (32.20.06)
- LTA 104/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin (32.30.01)
- LTA 105/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen työllistämis-, koulutus- ja erityistoimiin, sosiaalisten yritysten toimintamahdollisuuksien varmistamiseen ja työllistettyjen työttömien ylläpito- ja korvauksen korottamiseen (32.30.51)
- LTA 106/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Sosiaaliturvan

VaVM 23/2010 vp — HE 62/2010 vp, HE 70/2010 vp

- muutoksenhakulautakunnan toimintamenoihin (33.01.03)
- LTA 107/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin ja lähisuhdeväkivaltayksikön perustamiseen laitoksen yhteyteen (33.03.04)
- LTA 108/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen työttömyysturvan peruspäivärahan korottamiseksi budjettiperusteisesti (33.20.51)
- LTA 109/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen työmarkkinatuen korottamiseen budjettiperusteisesti (33.20.52)
- LTA 110/2010 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen työsuojelupiirien toiminnan turvaamiseen ja harmaan talouden torjuntaan (33.70.01)
- LTA 111/2010 vp — Tarja Tallqvist /kd: Määrärahan osoittaminen yleisten edunvalvojien toimintamenoihin (25.10.05)
- LTA 112/2010 vp — Tarja Tallqvist /kd ym.: Määrärahan osoittaminen korkean työttömyyden alueiden erityistukeen (32.30.51)
- LTA 113/2010 vp — Leena Rauhala /kd: Määrärahan osoittaminen kouluterveydenhuollon tason parantamiseen (28.90.30)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talouden hienoinen kasvu heijastuu kolmanteen lisätalousarvioon, jossa yhteisöveron tuloarvioon ehdotetaan 712 miljoonan euron korotusta. Yhteisöveron lopullisen veron ennustetaan kasvavan 17 prosenttia kuluvana vuonna, kun aiemmin kasvuksi ennustettiin 7 prosenttia. Lisäksi Suomen Pankki tulouttaa valtiolle voitostaan 110 miljoonaa euroa aiemmin arvioitua enemmän, jolloin tuloarvioita korotetaan yhteensä 843 miljoonaa euroa. Määrärahojen nettolisäys on 328 miljoonaa euroa.

Esitykseen sisältyy myös 324 miljoonan euron laina Latvialle, mikä on Suomen osuus Latvialle sovitusta yhteensä 7,5 miljardin euron talouden vakautuspaketista. Valiokunta toteaa, että kuluneen kevään aikana Suomen valtion vastuita ovat kasvattaneet myös Kreikalle myön-

netty 1,6 miljardin euron laina (HE 57/2010 vp — VaVM 19/2010 vp) sekä Euroopan rahoitusvakausvälineelle myönnetty 7,9 miljardin euron valtiontakaus (HE 71/2010 vp — VaVM 22/2010 vp).

Lisätalousarviossa valtion kassaa ehdotetaan pienennettäväksi tulouttamalla valtion vuoden 2009 tilinpäätöksen osoittamasta kumulatiivisesta ylijäämästä yhteensä noin 1,4 miljardia euroa talousarvion kattamiseen. Kun huomioon otetaan mainittu kumulatiivisen ylijäämän käyttö sekä nyt esitetyt menojen ja tulojen lisäykset, vähenee kuluvan vuoden nettolainanoton tarve noin 1,9 miljardilla eurolla. Valtion nettolainanoton tarve olisi siten kuluvana vuonna noin 12 miljardia euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan kuluvan vuoden lopussa noin 76 miljardia euroa, mikä on noin 43 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Ehdotettujen muutosten jälkeen kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot (ml. nettolainanotto ja velanhallinta) ja määrärahat ovat noin 52,5 miljardia euroa. Jakamaton varaus myöhemmin vuoden 2010 aikana ilmeneville määrärahatarpeille on 84,9 miljoonaa euroa.

Valiokunta on käsitellyt ajankohtaisia talouskysymyksiä vuosia 2011—2014 koskevasta valtioneuvoston selonteosta (VNS 2/2010 vp) hiljattain antamassaan mietinnössä (VaVM 20/2010 vp). Valiokunta viittaa em. mietinnössä todettuun ja korostaa myös tässä yhteydessä, että lievästä talouden elpymisestä huolimatta talouden tulevaisuuden näkymiin liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Valiokunta toteaa, että talouden tasapainottaminen edellyttää pitkäjänteisiä toimia, joilla vahvistetaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä. Kansallisten ratkaisujen lisäksi Suomen talouskehitykseen vaikuttavat keskeisesti myös globaalin talouden kehitys sekä muiden unionimaiden valmiudet vastuullisen talouspolitiikan harjoittamiseen.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

18. *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta on tehnyt momentin päätösosan toiseen kappaleeseen teknisen korjauksen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 62/2010 vp)

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahasta saa käyttää enintään

342 647 000 euroa aikaisemmin myönnettyistä tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, enintään 143 941 000 euroa vuonna 2010 myönnettävien tilausvaltuuksien menojen maksamiseen, enintään 26 201 000 euroa tilausvaltuuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä enintään 63 936 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Valtuudet

(3.—10. kappale kuten HE 62/2010 vp)

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. *Perusväylänpito* (siirtomääräraha 2 v)

Ratahankkeet. Hallitus esittää, että momentin perusteluihin lisätään maininta, jonka mukaan Liikennevirasto voi solmia sopimuksia kolmesta ratahankkeesta enintään 40 miljoonan euron määrästä. Nämä ratahankkeet ovat Seinäjoki—Oulu-rataosan perusparantaminen, Tampere—Orivesi-rataosan perusparantaminen sekä Kotolahden sataman ratapihan kunnostaminen. Tarkoituksena on, että VR-Yhtymä Oy vastaa kustannuksista ja että valtiolla ei ole takaisinmaksuvelvollisuutta syntyneistä kustannuksista.

Saadun selvityksen mukaan lisärahoituksesta on tarkoitus ohjata noin puolet Seinäjoki—Oulu-rataosan perusparantamiseen ja toinen puoli kahden muun edellä mainitun hankkeen toteutukseen.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että radanpidon rahoitusta lisätään, sillä erityisesti viime talven ajan syntyneet rataverkon routavauriot ovat lisänneet painetta perusradanpidon rahoitukseen. On myös erittäin tärkeää, että nyt esitettyä lisärahoitusta suunnataan nimenomaan Seinäjoki—Oulu-rataosan peruskorjaukseen, sillä

rahoituksen niukkuudesta johtuen hankkeen jatkuvuuteen on liittynyt epävarmuutta.

Valiokunta toteaa, että Seinäjoki—Oulu-hankkeen suunnittelun ja toteuttamisen kannalta on kuitenkin erittäin ongelmallista, että hankkeen rahoituksesta päätetään toistuvasti pienissä erissä talousarvioissa ja lisätalousarviossa. Kyseessä on erittäin mittava ja kallis hanke, jonka suunnittelu ja toteutus vaativat pitkäjänteistä päätöksentekoa. Lyhytkestoinen ja pätkittäinen rahoitus ei anna mahdollisuutta hankkeen kokonaistaloudellisesti tarkoituksenmukaiseen toteuttamiseen.

Valiokunta viittaa vuosia 2011—2014 koskevasta valtioneuvoston kehysselonteosta (VNS 2/2010 vp) antamaansa mietintöön (VaVM 20/2010 vp) ja kiinnittää myös tässä yhteydessä huomiota niihin ongelmiin ja ylimääraisiin kustannuksiin, joita hankkeen hitaasta etenemisestä aiheutuu yhteiskunnalle.

Valiokunta katsoo, että Seinäjoki—Oulu on Suomen tärkein käynnissä oleva ratahanke ja radan mahdollisimman ripeä perusparantaminen on välttämätöntä niin henkilö- kuin myös tavaraliikenteen kehittämiseksi ja palvelujen turvaamiseksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hankkeen jatkorahoitus varmistetaan siten, että rakentaminen voi jatkua keskeytyksettä tehokkaasti ja yhteiskuntataloudellisesti kannattavasti.

Jäänmurto. Lisätalousarviesityksen mukaan momentille lisätään 4 miljoonaa euroa jäänmurron lisääntyneiden kustannusten kattamiseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan jäänmurron mitoituserusteena on käytetty kuluvan vuoden talousarviossa leudon talven jäänmurron toimintapäivien lukumäärää eli 650:tä toimintapäivää, josta aiheutuu 34,2 miljoonan euron kustannukset. Kulunut talvi oli kuitenkin poikkeuksellisen kylmä, ja vuonna 2010 jäänmurron toimintapäiviä arvioidaan kertyvän 929. Tästä aiheutuu hankintasopimuksen mukaisesti 42,2 miljoonan euron kustannukset eli 8 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän. Lisätalousarviossa momentin määrärahaa korotetaan vain 4 miljoonalla eurolla. Saadun selvityksen mukaan

puuttuvat 4 miljoonaa euroa katetaan käytännössä vähentämällä väyläliikenteen palvelutasoa tai karsimalla tienpidon tai perusradanpidon kustannuksia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan väylämaksuja arvioidaan kertyvän vuoden 2010 aikana yhteensä noin 72,7 miljoonaa euroa.

Valiokunta ei lisää momentin määrärahaa, mutta pitää tärkeänä, että jatkoa varten selvitetään ne toimintatavat, joiden mukaan jäänmurron kustannukset katetaan keskimääraistä kylmempinä talvina. Suomen kilpailukyvyyn kannalta on joka tapauksessa välttämätöntä, että kaupamerenkulun käyttämät väylät pidetään ympäri vuoden hyvässä kunnossa.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

61. Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 1 000 000 euron lisäystä. Lisämääräraha on tarkoitus käyttää talousvesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annetun valtioneuvoston asetuksen (542/2003) toimeenpanon vauhdittamiseksi ja tarkoituksenmukaisten toteutusratkaisujen aikaansaamiseksi organisoitavaan kiinteistökohtaisesti annettavaan neuvontaan ja opastukseen.

Valiokunta pitää tärkeänä kiinteistökohtaista haja-asutusalueiden jätevesijärjestelmien neuvontaa ja toteaa, että myös muut ympäristöministeriön hajajätevesityöryhmän ja selvitysmiehen esittämät ehdotukset tulee toteuttaa mahdollisimman nopeasti. Valiokunta muistuttaa samalla siitä, että siirtoviemäreiden ja yhteisten viemäriverkostojen rakentaminen on ympäristön kannalta paras ja toimivin ratkaisu. Kiinteistökohtaisilla puhdistamojärjestelmillä ei välttämättä ole riittävää puhdistustehoa, ja ongelmak-

si muodostuu usein myös laitteiden huolto. Valtion riittävällä tuella voidaan merkittävästi nopeuttaa järkevien viemäröintihankkeiden toteuttamista ja tukea näin myös hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa.

70. Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 2 000 000 euron lisämäärärahaa käytettäväksi monitoimialuksen öljynkeräysjärjestelmän hankintaan. Valiokunta pitää vaativiin jääolosuhteisiin soveltuvan järjestelmän hankintaa erittäin tarpeellisena ja korostaa, että öljyntorjunnan kansallisista resursseista on huolehdittava. Samalla on kiinnitettävä huomiota kansainvälisen öljyntorjunnan kehittämiseen ja pyrittävä vahvistamaan Itämeren alueen öljyntorjuntayhteistyötä.

Valiokunta toteaa lisäksi, että jatkossa tarvitaan entistä enemmän öljyonnettomuuksia ennalta ehkäiseviä toimia, sekä muistuttaa siitä,

että meriliikenteen jatkuvasti lisääntyessä Itämerellä ja erityisesti Suomenlahdella myös riski onnettomuuden sattumiselle kasvaa.

YHTEENVETO

Hallituksen esitysten mukaan ehdotetaan tuloarvioihin 2 198 327 000 euron lisäystä, määrärahoihin (ilman nettolainanottoa ja velanhallintaa) 328 623 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 1 869 704 000 euron vähennystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kulu-
van vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat
varsinainen talousarvio ja vuoden 2010 ensimmäinen, toinen ja kolmas lisätalousarvio huomioon ottaen 52 481 948 000 euroa.

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esitysten perusteluihin yhtyen valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2010 kolmanneksi lisätalousarvioksi hyväksytään hallituksen esityksen ja sitä täydentävän esityk-

sen mukaisena, paitsi momentin 27.10.18 osalta muutettuna,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 20—113/2010 vp hylätään ja

että lisätalousarviota sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2010 alkaen.

VaVM 23/2010 vp — HE 62/2010 vp, HE 70/2010 vp

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk		Heikki A. Ollila /kok
vpj.	Kari Rajamäki /sd		Markku Rossi /kesk
jäs.	Christina Gestrin /r		Matti Saarinen /sd
	Pertti Hemmilä /kok		Petri Salo /kok
	Bjarne Kallis /kd		Sari Sarkomaa /kok
	Kyösti Karjula /kesk		Minna Sirnö /vas (osittain)
	Esko Kiviranta /kesk		Pia Viitanen /sd
	Mikko Kuoppa /vas	vjäs.	Matti Kauppila /vas (osittain)
	Reijo Laitinen /sd (osittain)		Lauri Kähkönen /sd (osittain)
	Olli Nepponen /kok		Eero Reijonen /kesk
	Tuija Nurmi /kok		Tuula Väättäinen /sd
	Kirsi Ojansuu /vihr		

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko	valiokuntaneuvos Marjo Hakkila
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen	valiokuntaneuvos Mari Nuutila

VASTALAUSE 1 /sd

*Yleisperustelut***Suomen taloudessa ei elpymisen merkkejä**

Suomen talous on jämähtänyt paikoilleen, eivät-kä hallituksen mainostamat elvytystoimet ole purreet riittävällä voimalla, kuten sosialidemokraatit ovat epäilleet. Me olemme esittäneet hallituskauden aikana eri yhteydessä omat tehokkaammat toimet talouden ja työllisyyden elvyttämiseksi.

Kokonaistuotanto supistui alkuvuonna vajaan prosentin vuoden 2009 vastaavasta ajankohdasta, kun sekä kulutus, investoinnit että vienti laskivat. Talouskasvun hyytyminen näkyi työllisyystilanteen heikkenemisenä. Työttömyys nousi tammi—maaliskuussa 9,3 prosenttiin, eli se on vajaan kaksi prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2009 tammi—maaliskuussa.

Hallituksen kehitteillä olevien elvytystoimien pitäisi olla kovin vähäisiä koko toimialalla. Vuodesta 2008 supistunut koko rakentamisen tuotanto laski edelleen alkuvuonna, korjaus- ja asuntorakentamisen lievistä elpymisistä huolimatta.

Vuodesta 2008 alkanut lama ja sitä seurannut korkojen nopea lasku on suurin kotimarkkinoita elvyttävä tekijä. Ilman alhaista korkotasoa kotimarkkinoilla, rakentamisessa ja palvelualoilla sekä kaupassa ei olisi saavutettu nykyistä kysyntä- ja työllisyystasoa. Tänä vuonna heikentynyt euro on puolestaan kohentanut vientiyritysten kilpailukykyä ja vientiä. Euro on heikentynyt tämän vuoden aikana Yhdysvaltojen dollariin nähden vajaat 20 prosenttia. Hallituksen elvytyspolitiikka näyttää jatkossakin perustuvan näihin kahteen tekijään.

Vielä viime vuonna valtion aktiivinen finanssipolitiikka elvytti taloutta jonkin verran mm. budjettitalouden menojen kasvun kautta. Suuren verokevennysten vaikutus jäi kuitenkin vähäiseksi, koska kulutus laski koko viime vuoden

eikä ole toipunut merkittävästi tämän vuoden alkupuolella. Tänä vuonna aktiivisen finanssipolitiikan vaikutus jää huomattavasti vähäisemmäksi.

Tehokkaille ja oikein mitoitetuille täsmäelvytystoimille olisi ollut tilaa

Suomen liikenneverkoston kehittäminen on jäänyt pahasti jälkeen, ja olemassa olevakin verkosto on rapautumassa. Nyt olisi ollut oikea hetki panostaa yhteiskunnan rakenteiden ja toimintaketjujen toimivuuteen ja kuntoon, jotta ne olisivat tukemassa sekä vahvistamassa tulevaa kasvua.

Julkiset investoinnit näyttävät supistuvan tänä vuonna, ja tämän vuoksi hallituksen olisi pitänyt panostaa näihin enemmän. Liikenneverkkoon, energiahuoltoon, vesi- ja jätehuoltoon, viestintä- ja tietoliikenneverkkoon sekä viher- ja vesialueisiin tehdyt investoinnit kohentavat merkittävästi ympäristöä ja ympäristöystävällistä kasvua. Oikein tehdyillä logistisilla ratkaisuilla voidaan kohentaa mm. vaikeuksissa olevan metsäteollisuuden pitkistä etäisyyksistä johtuvia kilpailukykyongelmia.

Työvoimapolitiikkaan saatava voimakkaampi ote — nuorisotyöttömyyteen nollatoleranssi

Olemme kantaneet huolta työttömyyden kasvusta vuoden 2008 syksystä lähtien ja esittäneet useissa yhteyksissä sekä lisärahoitusta että toimenpidevalikoiman laajentamista työttömyyden kasvun katkaisemiseksi. Hallitus ei ole kyennyt riittäviin ja tehokkaisiin toimiin talouskasvun ja työllisyyden tukemiseksi. Nuorten työllistymiseen tähtäävän lisäbudjettiesityksen hallitus antoi vasta vuosi sen jälkeen, kun oppositio välikysymyksen voimalla vaati hallitukselta toimia rajusti kasvaneen nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Lisäksi vuoden 2010 en-

simmäisen lisäbudjetin 77 miljoonan euron lisämääräraha on ollut alimitoitettu työttömyyden kasvuun nähden. Esim. nuorisotyöttömyyden tilanne on hälyttävä. Nuorten työttömien määrä on vuodesta 2008 noussut yli puolella. Tällä hetkellä töitä vailla on 31 000 nuorta.

Työvoimapolitiikassa tehtyjen epäonnistuneiden valintojen seurauksena työttömien aktivointiaste on ollut jyrkässä laskussa. Erityisesti nuorille työttömille ja työttömyysuhan alaisille on lisättävä aktiivisen työllisyyspolitiikan toimenpiteitä. Jokaiselle nuorelle on tarjottava työ-, koulutus- tai harjoittelupaikka kolmen kuukauden sisällä työttömyyden alkamisesta. Työttömien aktivointiasteen nostamiseksi on työvoimapolitiikan momentille tehtävä 30 miljoonan euron lisäpanostus. Toimenpiteitä tulee kohdentaa voimakkaammin ja määrätietoisemmin paitsi nuorten myös pitkäaikaistyöttömien aktiivitoimiin. Sekä tutkimustulokset että käytännön kokemukset osoittavat, että kun työttömyyden on annettu kasvaa, ei se olekaan palannut helpolla entiselleen.

Myös koulutukseen useammalla eri tasolla on panostettava huomattavasti enemmän.

Työttömien perusturvaan korotus välittömästi

Hallitus ei edelleenkään tarjoa vastausta esimerkiksi perusturvalla elävien työttömien toimeentulo-ongelmiin. Valtaosa toimeentulotuen saajista saa jotain ensisijaista etuutta, joten ensisijaisten etuuksien korotuksella purettaisiin tähän liittyviä byrokratialoukkuja. Tässä suhteessa suurin korotustarve on työttömän peruspäivärahassa sekä yleisessä asumistuessa. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi ja köyhyyden poistamiseksi esitämme jälleen lisämäärärahaa työmarkkinatuen korottamiseen, luopumiseen puolison ja vanhempien tulojen huomioonottamisesta työmarkkinatuessa sekä työttömyys turvan lapsikorotusten parantamiseen.

Perusturvan etuuksiin liittyviä valituksia käsittelevän sosiaaliturvan muutoksenhakulauta-

kunnan kohtuuttoman pitkät käsittelyajat vaarantavat mm. ihmisten toimeentulo- ja oikeus turvan ja aiheuttavat epävarmuutta ihmisten arjessa. Mm. apulaisoikeuskansleri on seurannut sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintakykyä vuodesta 2008 lähtien ja moittinut hallitusta vitkastelusta tilanteeseen puuttumisessa. Viime vuonna valitusten keskimääräinen käsittelyaika oli lähes puolitoista vuotta. On positiivista, että lautakunnan määrärahojen tasoa vihdoin korotetaan. Valitusruuhkat on pikimmiten purettava perusoikeuksien vastaisen tilanteen korjaamiseksi.

Kuntapalveluiden laiminlyönnille piste

Omassa vaihtoehtobudjetissaan vuodelle 2010 sosialidemokraatit esittivät 500 miljoonan euron panostusta kuntien peruspalveluiden turvaamiseen. Korotetulla valtionosuudella olisi parannettu kuntapalveluiden laatua ja vähennetty myös tarvetta kuntien veronkorotuksiin ja lomautuksiin sekä ylivelkaantumiseen. Vaikka valtionosuuksien lisäys kasvattaisi valtion velkaa, se olisi inhimillisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä ratkaisu. Kalliimpaa ja tuhoisampaa on kasvattaa syrjäytymistä ja jättää osa ihmisistä yhteiskunnan ulkopuolelle. Laajamittainen syrjäytymiskehitys on uhka myös työllisyysasteen välttämättömälle nostamiselle. Eri-tyisesti vahvat signaalit nuorten syrjäytymiskehityksestä vaativat nopeita ja määrätietoisia toimia sekä riittävää rahoitusta kunnille. Esimerkiksi 1990-luvun lamassa tehty kuntapalveluiden leikkaukset aiheuttivat tiettyjen ryhmien osalta pitkäaikaista ja voimakasta syrjäytymistä.

Taloustilanne johtaa kuntien eriarvoistumiseen. Tämän estämiseksi valtion rahoitusosuutta on välttämätöntä lisätä. SDP esitti jo vaihtoehtobudjetissaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja opetustoimen valtionosuuksien kasvattamista merkittävästi. Uudistamme vaatimuksemme jälleen kerran.

*Yksityiskohtaiset perustelut***MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 24****ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö***66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)*

Talous-, ruoka- ja ilmastokriisit sekä väestönkasvu ovat aiheuttaneet inhimillisen katastrofin monessa kehitysmaassa. Muuttoliikkeet kehitysmaista ovat kasvaneet. Väestönkasvu ja väestön tasaiseen jakautumiseen liittyvät kysymykset ovat yksi ihmiskunnan tulevaisuuden kohtalon kysymyksistä. Kehitysyhteistyötä tarvitaan enemmän kuin koskaan juuri nyt. Kehityspoliittisista sitoumuksista on tärkeää pitää kiinni. YK:n vuosituhattavoitteet, kuten lukutaidon lisääminen ja köyhyyden puolittaminen, on saavutettava aikataulussaan.

Maailmassa on alueita, joissa humanitaarinen hätätila on jatkuvasti käsillä. Koulutuksen ja naisten ja lasten aseman parantamisen kehitysyhteistyöprojektit ovat tehokkaimpia hyvinvoinnin kasvun luoja ja köyhyyden vähentäjiä. Niihin sijoittaminen myös jatkossa on tärkeää. Kehitykselle suunnattava ilmasto- ja ilmastorahoitus ei saa vähentää muihin kehitysyhteistyöprojekteihin käytettäviä resursseja, ja eri alueiden rahoituspäätösten on oltava keskenään läpinäkyviä ja eroteltavissa. Vahvistamalla demokratiaa, lisäämällä osallistumismahdollisuuksia sekä kasvattamalla hyvää hallintoa luodaan kestävä kehitys.

Suomen nykyhallituksen tekemät kehitysyhteistyömäärärahojen leikkauspäätökset ovat olleet vastuuttomia. Nykyistä laajempaa pakolaiskulojen kirjaamista osaksi kehitysapua ei myöskään voi hyväksyä. Kehitysyhteistyön laadun kannalta on tärkeää, että kehitysavun määrära-

hat kasvavat tasaisesti ja ennustettavasti. Suomen on saavutettava YK:n asettaman 0,7 prosentin bruttokansantuotetavoite vuoteen 2015 mennessä. SDP esittää, että syksyllä 2010 on laadittava yli vaalikauden menevä kaikkien suomalaisten puolueiden sopimus tämän 0,7 prosentin BKT-tavoitteen saavuttamiseksi tässä aikataulussa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 otetaan lisäyksenä 50 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Pääluokka 25**OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****30. Syyttäjät***01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Erityisesti syyttäjäpuolella resurssien riittämättömyys vaikuttaa syyteharkintaan ja asioiden etenemiseen. Hallitusohjelmassa todetaan, että vaativien rikosasioiden tutkimista tulee tehostaa ja nopeuttaa. Erityisen resurssi-intensiivistä on monimutkaisten talousrikosasioiden selvittäminen sekä esitutkinta- että syyteharkintavaiheissa. Poliisin ja syyttäjän riittävän aikainen ja kiinteä yhteydenpito esitutkinnassa edistää korkealaatuista tutkintaa ja asioiden laadukasta valmistelua tuomioistuimia varten. Kiinteä esitutkintayhteistyö ja syyttäjän aseman korostuminen vaativissa talousrikasioissa niiden tutkinnasta pääkäsittelyn valmisteluun ja asian oikeuskäsittelyyn sitoo runsaasti syyteharkinnan resursseja.

Syyttäjätöiden resurssit ovat vakavissa talousrikoksissa riittämättömät. Talousrikosten osuus kaikkein vaativimmista rikasioista on huomattavan suuri, ja talousrikollisuus aiheuttaa yhteiskunnalle mittavia vahinkoja sekä horjuttaa yleistä luottamusta niin elinkeinoelämää kuin hallintoon ja oikeuslaitukseen. Sosiaalidemokraattien talousarvioaloitteella esittämämme

poliisin talousrikostutkintaan käytettävien resurssien lisääminen merkitsisi talousrikosten ruuhkautumista syyteharkintaan ilman kohdistettua vastinparia syyttäjäpuolella. Talousrikosten tehokkaan selvittämisen turvaamiseksi viranomaisketjun kaikilla tasoilla tulee syyttäjälaitoksen resursseja lisätä vastaavasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenoihin vaikeiden talousrikosten selvittämiseksi.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vankeuslaki (767/2005) edellyttää, että jokaiselle vangille laaditaan yksilöllinen suunnitelma, ns. Ransu, rangaistusajan suorittamista, vapauttamista ja ehdonalaista vapautta varten. Todellisuudessa vankeinhoidon kroonisen resurssipulan vuoksi riski- ja tarvearvioita tehdään vain murto-osalle vangeista. Riski- ja tarvearviointia pystytään tällä hetkellä soveltamaan pääsääntöisesti vain pitkäaikaisvankeihin. Ransujen toteutumisella on myös havaittu olevan merkittäviä alueellisia eroja. Tilanne on vankien yhdenvertaisuuden kannalta kestävä. Lisäksi vankiloissa oli vuoden 2009 alussa vielä runsaat 500 vankipaikkaa, joissa on käytössä paljut. Lisämäärärahaa tarvitaan vielä käytössä olevien paljusellien poistamiseksi kaikista maan vankiloista.

Sosialidemokraatit katsovat, että sekä vankeusajan suunnitelmallisuuden lisääminen että vankiloiden peruskorjaus edellyttävät lisämäärärahaa Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa, joista 1 000 000 euroa käytetään vankeinhoidon

topalvelujen kehittämiseen ja 1 000 000 euroa vankilatilojen peruskorjaukseen.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sosialidemokraatit ovat pitäneet järjestelmällisesti esillä laajaa turvallisuuskäsitystä ja mahdollisten turvallisuushuokien ennaltaehkäisyä. Kriisinhallinta on keskeinen Suomen turvallisuuspolitiikan keino, jolla Suomi osaltaan pyrkii edistämään maailman konfliktialueiden vakautta. Siviilikriisinhallinnassa Suomi painottaa poliisi-, oikeusvaltio- ja rajaturvallisuus- sekä ihmisoikeusasiantuntemusta. Valtioneuvoston vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta selonteosta ilmenee, että tavoitteena on kasvattaa huomattavasti eri siviilikriisinhallintaoperaatioissa palvelevien suomalaisten asiantuntijoiden määrää nykyisestä noin 150 henkilöstä. Lisäksi siviilikriisinhallintaa kehitetään ja vahvistetaan valtioneuvoston hyväksymän siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian pohjalta. Siviilikriisinhallinnan tehostamistoimenpiteet edellyttävät määrärahojen lisäämistä sekä asiantuntijoiden lähettämiseen että siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksien kehittämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.01.01 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa siviilikriisinhallinnan koulutustoimintaan.

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden on arvioitu aiheuttavan vuosittain yli 5 miljardin eu-

ron suuruiset vahingot. Summasta noin puolet aiheutuu verotulojen menetyksistä ja puolet elinkeinoelämälle ja yksityisille kuluttajille aiheutuista vahingoista. Harmaaseen talouteen liittyvä pimeä työ vastaa noin 80 000 henkilötyövuotta. Vahinkojen määrän voidaan olettaa nopeasti kasvavan mm. globalisaation ja tietotekniikan kehittymisen mukanaan tuomien laajentuvien rikkosentekomahdollisuuksien johdosta.

Talousrikosten tutkinnan nopeuttaminen edellyttää ensisijaisesti poliisitoimen resurssien turvaamista. Talousrikstorjuntaan sijoitetut resurssit korvautuvat moninkertaisesti takaisin saatuna rikoshyötynä. Myös poliisin perustoiminnoista viime aikoina kaikkein ruuhkautunein eli lupayksiköt tarvitsisivat lisäpanostusta kasautuvien hakemusten johdosta.

Poliisitoimen resurssit ovat puutteelliset myös muun muassa hälytysvalmiuden näkökulmasta. Poliisin toimintavalmius ja perustehtävien hoitaminen on turvattava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 otetaan lisäyksenä 4 000 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Rajavartiolaitoksen määrärahataso on laskenut niin, ettei laitoksen investointeja ja rajaturvallisuutta voida riittävästi turvata. Sosialidemokraatit katsovat, että Rajavartiolaitoksen tulevaisuuden toimintakyvyn turvaaminen määrärahatasoa nostamalla on välttämätöntä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.01 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa rajavartioston toimintamenoihin.

40. Maahanmuutto

30. Valtion korvaukset kunnille (arviomääräraha)

Kunnille pakolaista kohti heidän vastaanottamisestaan maksettaviin laskennallisiin korvauksiin eli ns. kuntakorvauksiin ei ole myönnetty tasokorotusta 16 vuoteen. Korvaukset ovat siten jääneet kauas jälkeen kunnille syntyvistä todellisista kustannuksista, mikä on osaltaan aiheuttanut haluttomuutta kunnissa myöntää kuntapaikkoja oleskeluluvan jo saaneille pakolaisille ja turvapaikanhakijoille.

Kuntakorvausten krooninen jälkeenjääneisyys aiheuttaa sen, että pakolaistatuksen saaneita perheitä joudutaan makuuttamaan vastaanottokeskuksissa ja pahimmillaan pakolaisleireillä ulkomailla, koska vapaaehtoisia vastaanottavia kuntia ei tahdo löytyä. Tästä aiheutuu valtiolle hitaan kotoutumisen ja syrjäytymisen seurauksina paljon suuremmat kustannukset inhimillisestä kärsimyksestä puhumattakaan, sillä vastaanottokeskukset on tarkoitettu vain lupaa tai palautusta odottaville. Tällä hetkellä vastaanottokeskuksissamme odottaa jo yli 500 luvan saanutta ihmistä, joiden oikea paikka olisi kunnissa. Kuntapaikkoja ulkomaisilla pakolaisleireillä odottavia kiireellisiä tapauksia on onneksi vähemmän.

Pidemmällä tähtäimellä kuntakorvaukset tulisi tasapainottaa todellisen kustannustason kanssa ja jatkossa korvaukset tulisi myös sitoa indeksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.40.30 otetaan lisäyksenä 2 500 000 euroa pakolaisista kunnille maksettavien laskennallisten korvausten korottamiseksi 20 prosentilla.

Pääluokka 28**VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****90. Kuntien tukeminen***30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)*

Hallitus ei edelleenkään esitä lisätukea kunnille. Talouskriisin aiheuttamien kielteisten sosiaalisten vaikutusten minimoimiseksi ja kasvaviin palveluhaasteisiin vastaamiseksi on kuntien rahoituspohjaa vahvistettava. Monien kuntien päätökset ja suunnitelmat uhkaavat perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien toteutumista. SDP on esittänyt, että kuntien valtionosuuksia pitäisi nostaa hallituksen esitystä enemmän, että sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä perusopetuksen laatu ja tasa-arvoisuus voidaan taata.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.30 otetaan lisäyksenä 250 000 000 euroa kuntien peruspalvelujen järjestämiseen.

Pääluokka 29**OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA****30. Aikuiskoulutus***20. Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)*

Nyt on oikea aika kouluttaa. SDP on vaatinut jo pidemmän aikaa, että koulutukseen on panostettava enemmän. Laman syventyessä yritykset irtisanovat ja lomauttavat, työttömien työntekijöiden määrä kasvaa jatkuvasti. Hallitus on hoitanut työttömyyttä huonosti, ja tästä vain yhtenä esimerkkinä voidaan mainita, ettei hallitus ole panostanut tarpeeksi aikuiskoulutukseen. Ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden edistämi-

nen on keskeinen tekijä, kun etsitään ratkaisuja työttömyyteen, mutta myös työurien pidentämiseen. Työvoiman osaamistason parantaminen on tärkeä osa työelämän muutosturvaa. Tarvitsemme vailla ammatillista koulutusta olevien tai vanhentuneen koulutuksen omaavien koulutustason kohottamista, mutta myös korkeasti koulutettujen osaamistason ylläpitämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.20 otetaan lisäyksenä 30 000 000 euroa aikuiskoulutukseen.

30. Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten hallitsemiseksi vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on tarve kehittää ja uudistaa toimintaansa. Tätä kannattaa tukea enemmän. Vapaan sivistystyön toimijoiden merkitys korostuu taloudellisesti vaikeina aikoina elinikäisen oppimisen mahdollistajina, ihmisten aktiivisen kansalaisuuden ylläpitäjinä sekä henkisen hyvinvoinnin lisääjinä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.30.30 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa vapaan sivistystyön tukemiseen.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus*50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)*

Yliopistolakiuudistuksen yhteydessä sosialidemokraatit korostivat erityisesti kaikkien yliopistojen perusrahoituksen turvaamisesta. Mielestämme vaarana oli, että yliopistojen tasa-arvoisuus romuttuu ja Suomeen kehittyy kahden tason yliopistoja: sellaisia, jotka kerryttävät varoja sekä valtiolta että elinkeinoelämältä, ja sellaisia, joille varoja ei kerry kummastakaan lähteestä. Hallitus kiisti rahoitukseen liittyvät ongelmat ja painotti, ettei uudistuksen seurauksena

yhdenkään yliopiston taloudellinen asema heikkene merkittävästi. Myös henkilöstön asemasta luvattiin huolehtia. Totuus on kuitenkin tällä hetkellä toinen. Uusi yliopistolaki toi lisämenoja muun muassa vakuutus-, työnantaja- ja pankkimaksuissa. Työttömyysvakuutusmaksu jäi vastoin lupauksia korvaamatta yliopistoudistuksen yhteydessä, minkä vuoksi jouduttiin jälkikäteen säätämään poikkeuslaki. Tämä katkaa kuitenkin vain kaksi vuotta, jonka jälkeen yliopistoille on luvassa jälleen rahoitusvaje. Useasta yliopistosta on kerrottu, että esimerkiksi palkkojen ja tilakustannusten nousu ovat aiheuttaneet ongelmia, koska vain osaan noususta on saatu kompensatiota lisääntyneenä rahoituksena. Seurauksena monen yliopiston budjetti on miinuksella. Yliopistoudistuksen yhteydessä luvattiin myös, että valtion tuottavuusohjelma ei enää koske yliopistoja. Tässäkään lupaukset eivät pitäneet; tuottavuusohjelma puree edelleen yliopistoihin.

Hallituksen toimenpiteiden myötä yliopistojen perusrahoitus heikkenee ja aluepoliittisesti tärkeitä sivutoimipisteitä uhkaa lakkautus. Esimerkiksi Oulun yliopisto irtisanoo työntekijöitä, kun opettajankoulutus ja tietojenkäsittelyn koulutus Kajaanissa lakkautetaan kokonaan. Itä-Suomen yliopisto joutuu myös irtisanomaan henkilöstöä. Pahimmillaan koko maksuttoman koulutuksen perustan annetaan sortua. Hallituksen on pidettävä yliopistoille antamansa lupaus ja korjattava perusrahoituksen puutteet välittömästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 otetaan lisäyksenä 21 000 000 euroa yliopistojen perusrahoituksen turvaamiseen, josta 1 500 000 euroa osoitetaan Kajaanin opettajankoulutusyksikön toiminnan turvaamiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Liikennepolitiikan on oltava pitkäjänteistä, ennustettavaa, luotettavaa ja ympäristöystävällistä. Pitkäjänteisyyden perusehto on uskottavuus ja määrärahojen riittävyys. Liikenneinvestoinneissa ongelmana on ollut kuitenkin juuri pitkäjänteisyyden puuttuminen ja rahoituksen epävarmuus. Nämä ovat nostaneet usein kustannuksia. Perusväylänpitoa vaarantaa taas rahoituksen liian matala taso ja vuosien aikana syntynyt korjausvelka.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta, valtiovarainvaliokunta ja tarkastusvaliokunta ovat yksimielisesti edellyttäneet hallitusta lisäämään perusväylänpidon määrärahoja. Nykyisellä rahoitustasolla väyläverkoston kunto heikkenee jatkossa entisestään. Myös eri asiantuntijatohot ovat useaan otteeseen vedonneet hallitukseen rahoitustason noston puolesta.

Jo pelkästään talven aiheuttamat vahingot ovat suuria. VR:n mukaan routaongelmista johtuvia nopeusrajoituksia on yli 940 ratakilometriä. Liikennevirasto kertoo, että kevään aikana myös Suomen tiestöstä on paljastunut huomattavan suuria routavaurioita. Noin kuusi prosenttia eli noin 3 300 kilometriä maamme teistä olisi kunnostuksen tarpeessa. Tilanne on kuitenkin muhinut jo paljon pidempään, ja vaarana on, että ajaututaan merkittäviin palvelutaso- ja liikenneturvallisuusongelmiin. Väylien rapautuva kunto ja jo useiden vuosien aikana riittävän rahoituksen puuttuessa kasvanut korjausvelka edellyttäisivät olennaisesti korkeampaa rahoitustasoa, jotta väyläverkosto pystyttäisiin pitämään edes nykyisessä, sinänsä jo tällä hetkellä varsin heikossa kunnossa.

Lisätalousarviosityksessä esitetään 4 miljoonaa euroa jäänmurron lisääntyneiden kustannusten kattamiseen. Tarve on kuitenkin asiantunti-

joiden mukaan 8 miljoonaa. Lisäksi saadun selvityksen mukaan 4 miljoonaa euroa katetaan käytännössä vähentämällä väyläliikenteen palvelutasoa tai karsimalla tienpidon tai perusradanpidon kustannuksia. Kokonaisuus ei ole keskeinen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.20 otetaan lisäyksenä 80 000 000 euroa perusväylänpitoon, josta osoitetaan 4 000 000 euroa jäänmurron lisääntyneiden kustannusten kattamiseen.

78. Eräät väylähankkeet (arviomääräraha)

Ratahankkeista vaarassa on erityisesti merkittävä Seinäjoki—Oulu-rataosuuden laaja perusrannushanke. Hankkeen suunnittelun ja toteutuksen kannalta on erittäin ongelmallista, että rahoituksesta päätetään toistuvasti pienissä erissä. VR itse osoitti vähän aikaa sitten ratojen kunnossapitotöihin 40 miljoonaa euroa. Tästä ainoastaan 15 miljoonalla korjataan Seinäjoki—Oulu-rataosuuden routavaurioita, koska muitakin kriittisiä rata-alueita löytyy. Hankkeen jatkuminen edellyttää investointimäärärahaa, joita ei ole tällä hetkellä luvassa. Töiden jatkamiseksi pitäisi aloittaa muun muassa eri urakkatarjouskilpailuja. Määrärahojen puuttuessa on väistämätöntä, että hankkeen työt keskeytyvät vuoden loppuun mennessä. Viimeksi eduskunnan valtiovarainvaliokunta totesi, että töiden ripeä eteneminen on välttämätöntä. Hallituksen on lopulta otettava vastuu hankkeen onnistumisesta. Tilanne näyttää synkältä; ihmisiä jää työttömäksi, liikenneongelmat jatkuvat ja hankkeesta tulee huomattavasti kalliimpi kuin alun perin on suunniteltu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.78 otetaan lisäyksenä 50 000 000 euroa Seinäjoki—Oulu-ratahankkeen rahoitukseen.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus on todennut liikennepoliittisessa selonteossaan, että noin 90 prosenttia liikenteen kasvihuonepäästöistä on peräisin tieliikenteestä ja tieliikenteen päästöistä puolestaan 60 prosenttia tulee henkilöautoliikenteestä. Myös liikenne- ja viestintävaliokunta on linjannut yksimielisesti, että "joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja toimintavarmuutta ympäristöystävällisenä kuljetusmuotona tulee lisätä varmistamalla joukkoliikenteen riittävä rahoitustaso." SDP:n mielestä nykyisellä joukkoliikennetuella ei saavuteta niitä tavoitteita, joita hallitus on asettanut muun muassa ilmaston lämpenemisen hillitsemiseksi. Joukkoliikenteen houkuttelevuutta on lisättävä kehittämällä lippujärjestelmiä, joukkoliikenteen palvelujen yhteensopivuutta, palvelutasoa ja luotettavuutta. Ensi syksystä lähtien haja-asutusalueiden koululaiskuljetukset kaatuvat suu- relta osin kuntien syliin, ja työ- sekä asiointiliikenne vaikeutuu jo tänä kesänä joukkoliikenteen palvelujen ostoon varattujen määrärahojen supistuessa merkittävästi. Myös haja-asutusalueiden asukkaille on taattava tasavertaiset ja asiointiyhteydet turvaavat joukkoliikennepalvelut.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.30.63 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa joukkoliikenteen tukemiseen.

Pääluokka 32**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL-
LINNONALA****30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka***51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet
(kiinteä määräraha)*

Työllistämistoimiin on varattava riittävät määrärahat niin, että useampi pääsee aktiivitoimenpiteisiin. On parempi tarjota työ- ja kouluttautumismahdollisuuksia kuin päästää ihmisiä syrjäytymään työelämästä. Työttömien koulutusta on lisättävä, jotta työelämän rakennemuutoksiin voidaan helpommin vastata ja työttömyydestä rakentaa silta työhön. Nuorisotyöttömyys tulee katkaista heti. Pitkäaikaistyöttömyyteen on puuttuttava välittömästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 30 000 000 euroa työllistämis-, koulutus- ja erityistoimiin.

Pääluokka 33**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA****20. Työttömyysturva***51. Työttömyysturvan mukainen perusturva (arviomääräraha)*

Työttömien perusturva laahaa kaukana muun toimeentulon kehityksestä. Pitkäaikaistyöttömät muodostavatkin miltei puolet kaikista toimeentulotuen saajista. Tilanne on hälyttävä: työttömyyden rajun kasvun myötä yhä useampi suomalainen on vaarassa syrjäytyä sekä työmarkkinoilta että yhteiskunnasta, kun heikko tulotaso estää oman tulevaisuuden suunnittelun.

Huono-osaisuuden kasvu tulee pysäyttää kohen-
tamalla pienituloisimpien toimeentuloa.

Lapsiperheet joutuvat vanhempien työttömyyden myötä entistä ahtaammalle. Siksi työttömyysturvan lapsikorotusten tasoa on syytä nostaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.51 otetaan lisäyksenä yhteensä 30 000 000 euroa budjettiperusteiseen työttömyyspäivärahojen korottamiseen 2 eurolla päivässä sekä työttömyysturvan lapsikorotusten korottamiseen 20 prosentilla.

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Työttömien aseman parantamiseksi ehdotamme kahden euron suuruista päiväkohtaista korotusta työmarkkinatukeen. Muun muassa toimeentulotukimien väheneminen kompensoisi työttömän peruspäivärahojen korotuksen kustannuksia.

Työttömyysturvan tarveharkinta on poikkeuksellinen ilmiö Suomen muuten yksilöllisessä sosiaaliturvassa. Missään muussa elämän riskitilanteessa kansalaisella ei ole vaaraa jäädä kokonaan ilman sosiaaliturvaa puolison tulojen takia. Tilanteen ongelmallisuutta lisää avioliittolaki, jonka mukaan vain aviopuolisot ovat velvollisia elättämään toisiaan. Tutkimuksen mukaan tarveharkinnan kohteeksi joutuneista työttömistä lähes puolet elää avoliitossa eivätkä näin ollen voi vaatia elatusta puolisoltaan. Parisuhteessa elävä työtön on vaarassa jäädä kokonaan ilman työmarkkinatukea, jos puoliso ansaitsee yli 2 400 euroa kuukaudessa. Puolison tulojen tarveharkinnassa työmarkkinatuen tarveharkinta kohdistuu useimmiten naisiin, joten tarveharkinta on myös välillisesti tasa-arvokysymys.

Myös vanhempien tulot vaikuttavat työmarkkinatukeen, jos työtön asuu vanhempiensa kanssa samassa taloudessa eikä täytä työssäoloehto-
Sosiaaliturvan yksilöllistä luonnetta on syytä vahvistaa. Tästä syystä työmarkkinatuen tarveharkinnasta tulee luopua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.52 otetaan lisäyksenä yhteensä 46 000 000 euroa budjettiperusteiseen työmarkkinatuen korottamiseen 2 eurolla päivässä sekä työttömyysturvan lapsikorotusten korottamiseen 20 prosentilla sekä tarveharkinnan poistamiseen työmarkkinatuesta puolison ja lasten osalta.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sosialidemokraatit pitävät ympäristöministeriön määrärahoja riittämättöminä. Vuosi vuodel-

ta vähenevillä määrärahoilla on mahdotonta turvata ympäristöministeriön hallinnonalalle riittävät tutkimus- ja kehitysvoimavarat, joita ympäristöpolitiikan suunnittelu, toimeenpano ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus edellyttävät. Tutkimusmäärärahat ovat lähes puolittuneet muutamien viime vuosien aikana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.01 otetaan lisäyksenä 2 500 000 euroa ministeriön tutkimuksen, kehityksen ja suunnittelun määrärahoihin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2010 kolmanneksi lisätalousarvioksi hyväksytään valio-kunnan mietinnön mukaisena edellä to-detuin muutoksin.

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 2010

Kari Rajamäki /sd
Matti Saarinen /sd
Reijo Laitinen /sd

Lauri Kähkönen /sd
Tuula Väättäinen /sd
Pia Viitanen /sd

VASTALAUSE 2 /kd

Yleisperustelut

Hallituksen esitys vuoden 2010 kolmanneksi lisätalousarvioksi (HE 62/2010 vp) ja esitys sen täydentämisestä (HE 70/2010 vp) sisältävät sekä tulolisäyksiä että menolisäyksiä. Myönteistä on, että yhteisöveron arvioidaan nousevan 700 miljoonalla eurolla. Menolisäyksiä lisätalousarvioesityksessä sekä sitä täydentävässä esityksessä on yhteensä noin 540 miljoonaa euroa. Näihin sisältyy mm. Latvialle annettava 324 miljoonaa euron laina, kun muut lisämenot eri pääluokkia kohden ovat yleensä joitakin kymmeniä miljoonia euroja. Merkittävin yksittäinen menot on turvapaikanhakijoiden vastaanottoon liittyvät menot, johon tulee lisäystä n. 30 miljoonaa euroa. Esitetyt lisämenot ovat perusteltavissa ja tarpeellisia, eikä taloustilanteen heikkous saa merkitä sitä, että välttämättömiä menoja ei uskalleta lisätä. KD esittää hallituksen esitysten lisäksi menojen lisäämistä yhteensä 29 miljoonalla eurolla kaikkein kriittisimpiin menokohteisiin.

Menovähennyksiä lisätalousarvioon sisältyy runsaan 200 miljoonan euron arvosta. Suurin menovähennys tulee siitä, kun osa puolustusmaterialin hankinnasta toteutetaan myöhemmin. Säästöä tulee myös sen vuoksi, että korkotaso on odotettua alhaisempi.

Viime aikoina olemme kuitenkin saaneet talouden kehityksestä odotettua huonompia uutisia ja ennusteita. Muun muassa Tapiola pankin ennuste BKT:n kasvusta on nolla, eli BKT ei kasvaisi tänä vuonna ollenkaan. Kielteistä on myös se, että Suomi ei pysty pitämään julkisen sektorin alijäämää enintään kolmessa prosentissa BKT:sta. Kaiken kaikkiaan eduskunnan pitääkin huomioida entistä tarkemmin, mihin määrärahoja nyt annetaan.

KD:n tähän lisätalousarvioon tuomat aloitteet ovat välttämättömiä ja maltillisia, ja ne liittyvät kolmeen momenttiin: valtionosuus kunnille pe-

ruspalvelujen järjestämiseen, liikenneverkko sekä työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet. Juuri nämä kolme momenttia koskevat sellaisia asioita, joissa nyt erityisesti tarvitaan lisäpanostusta.

Mielestämme lisätalousarviossa tulee puuttua kunnille annettuihin valtionosuuksiin, kun on kyse vanhustenhuollon palvelujen parantamisesta, omaishoidon ja tukipalvelujen laajentamisesta, lasten ja nuorten psykiatrisesta hoidosta sekä lapsiperheiden ennalta ehkäisevästä kotipalvelusta. Lisämäärärahat näille ihmisryhmille tulisivat todella tarpeeseen, sillä näiden mahdollisuudet huolehtia itsestään ovat rajalliset. Sen lisäksi on muistettava, että panostus perheisiin sekä lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon tulee maksamaan itsensä takaisin ajan kuluessa.

Asia, johon KD:n kansanedustajat ovat jo vuosia kiinnittäneet huomiota, on perustienpitoon varattu liian pieni määräraha. Hyvä perustienpito hyödyttää koko yhteiskuntaa, ja samalla sillä on positiivinen vaikutus työllisyyteen. Liian vähäinen tienpitoon varattu määräraha taas vaarantaa välillisesti liikenneturvallisuutta ja haittaa myös elinkeinoelämää.

Kolmas asia, jonka KD haluaa nostaa nykyistä vahvemmin esille lisätalousarviossa, on luonnollisesti panostus työllistämis-, koulutus- ja erityistoiimiin. Kasvanut työttömyys on koetellut maan taloutta sekä aiheuttanut myös inhimillistä kärsimystä. Tämän hetken tilanteen lisäksi työttömyys tulee vaikuttamaan myös tulevaisuuteen, kun työttömäksi joutuneet nuoret ovat vaarassa syrjäytyä. Korkean työttömyyden alueet tarvitsevat siksi erityistukea, sillä esimerkiksi Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli jopa 15,4 prosenttia. Samoin starttiraha on tehokas keino saada ihmisiä perustamaan oma yritys, ja erityisen tarpeellista se on nykyisessä taloustilanteessa.

*Yksityiskohtaiset perustelut***MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 28****VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLIN-
NONALA****90. Kuntien tukeminen***30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)*

Kunnallisessa vanhusten laitoshuollossa henkilöstön lukumäärä on vähentynyt. Samalla hoitettavien vanhusten kunto on heikentynyt. Sosiaali- ja terveysministeriö antoi laatusuosituksen vanhustenhuoltoon vuonna 2001. Tuolloin tehdyn arvion mukaan vanhustenhuollon kuntoon saattaminen vaatii 4 000 työntekijän palkkaamista.

Vanhustenhuollossa on ollut jo pitkään riittämättömät resurssit. Koulutettua, kielitaitoista hoitohenkilökuntaa on liian vähän, eikä henkilökunta ehdi tehdä työtään niin hyvin kuin haluaisi. Potilasturvallisuus ja työturvallisuus kärsivät paikoin todella huolestuttavasti. Vanhusten laitoshoidon laatusuosituksen tavoitetaso on 0,8 hoitajaa vanhusta kohden, mistä jäädyään pahimmillaan käytännössä puoleen. Hoitajien puutetta korvataan lääkkeillä. Masennus- ja rauhoittavia lääkkeitä määrätään jopa kolme kertaa enemmän kuin muissa Pohjoismaissa. On tutkittu, että Suomessa on noin 85 000 dementoitunutta potilasta, jotka ovat jatkuvassa hoidon tarpeessa. Lievässä dementiassa lääkkeet saattavat parantaa toimintakykyä. Suomalaisen Lääkäriseura Duodecimin mukaan dementian myöhemmissä vaiheissa tärkeintä on huolehtia iäkkään potilaan perustarpeista ja elämänlaadusta. Duodecimin hoitosuositus vaikeaan dementiaan on lääkkeetön hoito. Suurimpana esteenä tälle on hoitajien riittämättömyys.

Henkilöstön alimiehitys heikentää hoidon tasoa ja koettelee hoitajien jaksamista. Tämän

vuosikymmenen alkupuolen aikana on menetetty sairastamisen takia poissaoloina jo 24 000 työvuotta. Vanhusten ihmisarvoinen ja yksilöä kunnioittava hoiva on yhteisömme sivistyksen mittari.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 32/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 28.90.30 otetaan lisäyksenä 8 000 000 euroa hoitajien palkkaamiseen vanhustenhuoltoon.

Väestön ikääntymisen aiheuttamaan hoivapalveluiden lisääntyvään kysyntään tulee vastata kehittämällä voimakkaasti omaishoitoa. Omaishoito on taloudellinen tapa tuottaa hyvinvointia kotihoidossa. Omaishoidossa hyödynnetään ihmisen luontaisia, rakkaita lähiverkostoja, mikä jo sinänsä tuo lisäarvoa tuotettuun hoivaan. Kotona tapahtuva hoitotyö on usein inhimillisempää kuin laitoshoidon ja usein myös ikääntyneiden tai vaikeavammaisten oma tahto.

Suomessa on arviolta 60 000 omaishoitajaa, jotka ovat lain kriteerien mukaan oikeutettuja saamaan omaishoidon tukea. Kuitenkin heistä vain puolet sitä saa. Omaishoitoa koskevien sosiaalihuoltolain säännösten henki ei näin ollen kunnissa toteudu. Omaishoitoa määrittelevien säännösten mukaan omaishoitoa on tuettava sekä taloudellisesti että palvelujen avulla.

Kunnissa vallitsee nykyisin kirjava käytäntö siinä, kuka on oikeutettu saamaan omaishoidon tukea. Kunnissa ei ole osattu varata riittäviä määrärahoja tähän tarkoitukseen, minkä vuoksi rahat usein loppuvat kesken vuotta eikä uusia sopimuksia voida tehdä. Omaishoidon tuen saaminen on monessa tapauksessa sattumanvaraista, koska sitä ei ole lainsäädännössä määritelty subjektiiviseksi oikeudeksi. Kuntien kiristyneen taloustilanteen vuoksi monessa kunnassa omaishoitajien sopimuksia on sanottu irti tai kielletty tekemästä uusia sopimuksia. Samoin omaishoidon kriteerejä on kunnissa entisestään kiristetty. Omaishoidon tuen saajien määrää tulee kuitenkin päinvastoin määrätietoisesti kasvattaa ja mahdollisuus omaishoidon tukeen tu-

lee taata jokaiselle kriteerit täyttävälle henkilölle. Lisäksi vapaapäiviä tulisi olla vähintään yksi päivä jokaista viikkoa kohti. Näin voidaan paremmin turvata omaishoitajien fyysinen ja henkinen jaksaminen.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 73/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 28.90.30 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa omaishoidon ja tukipalvelujen laajentamiseen.

Lapset ja nuoret jonottavat psykiatrasta hoitoa liian kauan. Mielenterveysasetuksen mukaan lasten ja nuorten pitäisi päästä hoitoon kolmessa kuukaudessa, mutta esimerkiksi yliopistosairaaloissa hoitoa joutuu odottamaan keskimäärin miltei puoli vuotta. Varsinaista hoitoa edeltävään psykiatriseen tutkimukseen alaikäisen tulee päästä kolmessa viikossa. Tämä toteutuu paremmin useimmissa yliopistosairaaloissa, vaikka siinäkin on puutteita joissakin sairaaloissa.

Ongelmana ovat lisäksi osastohoidon äärimilleen ajatut resurssit, kun potilaita on miltei jatkuvasti ylipaikoilla. Nykyiset jonotusajat ovat edelleen liian pitkiä — vaikka tämän vuoden aikana ovatkin hieman lyhentyneet — varsinkin psykiatrasta hoitoa tarvitsevan lapsen ja hänen perheensä osalta. Tarpeet ovat usein akuutteja, ja ongelmia pystytään nykyisillä resursseilla hoitamaan usein vasta sitten, kun ne ovat kärjistyneet.

Hoitojonoja on kasvattanut osaltaan se, että lasten ja nuorten psyykkiset pulmat ovat yleistyneet Suomessa selvästi. Joka neljäs suomalainen lapsi ja nuori kärsii jonkinasteisista mielen-terveyden häiriöistä. Pahimpia väliinputoajia ovat ne psykoottiset tai vaikeasti häiriöiset lapset, jotka joutuvat odottamaan kohtuuttoman kauan laitospaikkaa. He ovat myös syrjäytymis-kehityksen riskialttein ryhmä.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 75/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 28.90.30 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon kustannuksiin.

Lapsiperheille suunnattua ennalta ehkäisevää kotipalvelua vähennettiin kunnissa voimakkaasti viime vuosikymmenellä. Määrä on laskenut kolmasosaan reilun kymmenen vuoden aikana ja on tästä edelleen hieman laskenut, vaikka laskuvauhti onkin pysähtynyt.

Lapsiperheiden kotipalvelussa kodinhoitaja tukee ja ohjaa vanhempia ja perhettä kotona arjen toiminnoissa, lastenhoidossa, ruoanlaitossa ja laskujen hoitamisessa. Monissa perheissä ei ole enää isovanhempia tai muita sukulaisia auttamassa tilanteissa, joissa kotiapua tarvitaan. Perheillä ei ole myöskään sitä samaa tukiverkostoa, joka niillä on aiemmin ollut sukulaisten kesellä. Siksi kotipalvelu toimii ennalta ehkäisevänä järjestelmänä perheille, joilla ei vielä ole suuria ongelmia.

Lastensuojelun puolella ongelmat koko ajan lisääntyvät ja vaikeutuvat, ja lastensuojeluasian- tuntijoiden mukaan lapsiperheiden hätään usein puututaan vasta sitten, kun ongelmat ovat jo vaikeutuneet ja monimutkaistuneet. Vuosien ajan lastensuojelun työntekijät ovat viestittäneet tarpeesta aloittaa ennalta ehkäiseviä toimia lapsiperheille, jotta lastensuojelullisiin toimenpiteisiin ei tarvitsisi turvautua. Näin estettäisiin monien inhimillisten tragedioiden synty.

Samaa ehdotetaan myös Kansallisessa sosiaalialan kehittämisprojektissa, jossa ehdotetaan sosiaalipalveluiden valikkoon lisättäväksi lapsiperheille suunnattu ennalta ehkäisevä, varhaisen puuttumisen ja tuen mahdollistava kotipalvelu. Nykyisen talousarvioesityksen puitteissa tämä ei toteudu, vaan tarvitaan lisärahoitusta, jolla ennalta ehkäisevä kotipalvelu voidaan järjestää sitä tarvitseville.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 79/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 28.90.30 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa lapsiperheiden ennalta ehkäisevään kotipalveluun.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Maanteiden kunnossapitoon ja perusparantamiseen on hallituksen talousarvioehdotuksessa varattu määräraha, joka on pienempi kuin mitä se oli kuluvana vuonna puuhuollon ja muiden kiertänteiden toimenpiteiden sekä lisätalousarvion elvytystoimien johdosta. Perusväyläpidon rahoitus on ollut jo pitkään alempi kuin mitä esimerkiksi väylävirastot ovat perustellusti esittäneet tarvittavan. Alemmanasteisen tiestön hoito ja kunnossapito kärsivät. Kustannustason nousu aiheuttaa lisäongelmia. Alempi tiestö on tärkeä osa tieverkkoa. Se palvelee sekä suurta osaa kansasta että elinkeinoelämää. Liikenneturvallisuus vaarantuu yhä enemmän heikon tiestön takia. Perustienpidon määrärahaa tulee lisätä 10 000 000 eurolla. Tällä lisäyksellä tiestön kohtuullista kunnossapitoa voidaan turvata, mutta tarpeelliseen perusparantamiseen se ei riitä.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 35/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 31.10.20 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa perustienpitoon.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Työllistämisen, koulutuksen ja erityistoimen (kiinteä määräraha)

Hallitusohjelman linjauksen mukaan työllisyysmäärärahoja kohdennetaan yritysten kanssa toteutettavaan työvoimakoulutukseen sekä yrityksissä tapahtuvaan tukityöllistämiseen. Työllistämismäärärahojen painopiste siirretään avoimille työmarkkinoille yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön. On kuitenkin lyhytnäköistä samaan aikaan ajaa alas toimiva kolmannen sektorin työllistämistoiminta.

Monet yhteisöt järjestävät kolmannen sektorin työtä vaikeasti työllistettävälle erittäin ansiokkaasti. Hallituksen suunta merkitsee näiden yhteisöjen toiminnalle suuria vaikeuksia. Kansalaisjärjestöt ja sosiaaliset yritykset tekevät arvokasta työtä auttamalla vaikeimmin työllistyviä. Valtiolle koituvat tukikustannukset ovat olleet pienet verrattuna siihen, että nämä henkilöt olisivat jääneet pitkäaikaistyöttömyyden kierteseen ja kuntien sosiaalitoimistojen asiakkaisiksi.

Vaikeasti työllistettävien työllistämistoiminta eri yhteisöissä ei ole "tempputyöllistämistä". Päinvastoin se on arvokasta toimintaa yksilöihmistien ja koko yhteiskunnan kannalta, ja sen ajaminen ahtaalle tulee sekä aineellisesti että henkisesti erittäin kalliiksi niin näille työttömille kuin koko yhteiskunnalle. Hallituksen tulee kantaa vastuunsa, ja tähän tarkoitukseen tulee osoittaa varat.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 37/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa vaikeasti työllistettävien erikoistoimiin.

Starttirahan toimivuudesta on saatu myönteisiä kokemuksia. Työministeriön selvitysten perusteella starttiraha on osoittautunut tehokkaaksi työllisyyttä edistäväksi toimenpiteeksi, jonka laajempi käyttö kannattaa vakinaistaa. Ensi vuonna on tulossa pysyväksi käytännöksi starttirahan myöntäminen työttömien lisäksi myös opiskelusta, kotityöstä tai ansiotyöstä yrittäjiksi siirtyville. Starttiraha madaltaa yrittäjäksi lähtemisen kynnystä ja turvaa yrittäjän elannon yrittäjän alkuvaiheessa.

Starttirahan riittävydessä on ollut tänäkin vuonna alueellisia eroja. On huolehdittava siitä, että starttirahaa varten tarkoitettua määrärahaa varataan budjettiin niin paljon, ettei sen loppuminen ole esteenä toimivan liikeidean toteuttamiselle. Starttirahan myöntämisen tulee tapahtua myös yhtenäisin perustein kaikille siihen oikeutetuille. Työllisyysmäärärahojen käyttösuunnitelma ei ole tältä osin sitova, vaan työllisyysmäärärahoja voidaan tarvittaessa käyttää starttirahoihin enemmänkin. Kohdentamalla momentille lisärahoitusta varmistetaan riittävän määrän ohjautuminen starttirahoitukseen.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 78/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa starttirahaan ja että momentin perusteluihin lisätään maininta, että määrärahasta saa käyttää starttirahaan 35 000 000 euroa.

Uusimman työllisyyskatsauksen mukaan elokuussa oli työttöminä 203 000 ihmistä, mikä oli 52 000 enemmän kuin edellisen vuoden elokuussa. Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli 15,4 prosenttia, Kainuussa 13,6 prosenttia ja Lapissa 13,6 prosenttia.

Työttömyyden alueelliset erot ovat edelleen erittäin suuria, vaikka taloudellisen taantuman aikana erot yleensä tasoittuvat. Nämä eroavuudet tulee ottaa huomioon työvoimamäärärahojen kohdentamisessa. Kun alueelliset erot työttömyydessä kärjistyvät, muuttoliike korkean työttömyyden alueilta voimistuu ja heikentää edelleen alueiden kehittymismahdollisuuksia. Tämän kehityksen pysäyttämiseksi tarvitaan nyt aktiivista korkean työttömyyden alueiden työvoimapolitiikkaa. Erityisen huolestuttavaa on kehitys metsäteollisuuden alasajosta kärsivillä alueilla.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 112/2010 vp viitaten ehdotan,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa korkean työttömyyden alueiden erityistukeen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2010 kolmanneksi lisätalousarvioksi hyväksytään valokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin.

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 2010

Bjarne Kallis /kd

VASTALAUSE 3 /vas

Yleisperustelut**Työllisyys ja elvytys**

Työllisyys heikkenee edelleen, ja pitkäaikaisyöttömyys uhkaa nousta vakavaksi ongelmaksi. Tähän ei hallitus halunnut varautua vuoden 2010 varsinaisessa talousarviossa. Työttömyys nousee tänä vuonna yli 9 prosentin. Paranevaa kehitystä voidaan odottaa ensi vuodelta, mutta sen takia ei pidä antaa nyt työttömyyden nousta.

Hallituksen ylimääräinen tuloveronkevennys oli elvyttämisen ja työllisyyden kannalta tehoton. Yleisen arvonlisäverokannan nosto heinäkuun alusta lukien 23 prosenttiin alkaa heikentää työllisyyttä. Ensi vuonna yleinen arvonlisäveron korotus jo kiristää selvästi verotusta. Kaiken kaikkiaan verotus on ensi vuonna kiristävää mm. siksi, että työnantajan kansaneläkemaksun poisto korvataan lähinnä kuluttajiin kohdistuvala energiaveron kiristämisellä.

Tänä vuonna on edelleen perusteita jatkaa elvyttämistä. Kokonaistuotanto on ensinnäkin keskimäärin 5 prosenttia vuoden 2008 tason alapuolella ja vastaavasti työttömyys korkealla, joten resursseja on selvästi vajaakäytössä. Suomen julkisen talous kestää myös elvytyksen toisin kuin eräiden muiden Euroopan maiden. Palkansaajien tutkimuslaitos arvioi myös, että julkinen sektori muuttuu ylijäämäiseksi jo vuonna 2012.

Sekä välittömän elvyttämisen ja työllisyyden kannalta että yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi olisi perusteltua panostaa voimakkaasti teihin ja rautateihin. Julkisiin investointeihin on syytä panostaa etenkin tänä vuonna.

Verotuksessa on perusteltua olla alentamatta 26 prosentin verokannan mukaista yhteisöveroa, joka on eurooppalaisittain alhainen. Sen sijaan pääomatulojen verotusta voidaan hyvin kiristää. Vasemmistoliitto onkin kannattanut pääomatulojen verottamista muiden tulojen tapaan.

Kulutusverojen osalta on syytä ottaa huomioon se, että ne kallistavat työpanosta palkkaverotuksen kiristämisen tapaan, mutta tulonjakovaikutukset ovat kielteisemmät kuin progressiivisessa ansiotulojen verotuksessa. Siten vaatimus, että pitää siirtyä "työn verottamisesta kuluksen verottamiseen" on harhaanjohtava ja edustaa epäoikeudenmukaista politiikkaa.

Tähän esitykseen sisältyvät useat ehdotukset vaikuttavat myönteisesti työllisyyteen. Lisäksi on syytä muistaa, että ammatillisen koulutuksen lisääminen on investointi henkiseen pääomaan ja ammatillisiin valmiuksiin.

Julkisen talouden kestävyyyden kannalta keskeinen tekijä on hyvä työllisyys. Vanhuuseläkelainsäädännön merkitys on marginaalinen, sillä eläkkeelle siirtymisen myöhentyminen riippuu suurelta osin yksilön terveydestä ja työkyvystä sekä työpaikkojen tilanteesta eikä niinkään kannustimista tai ikärajoista.

Harmaan talouden ja työehtojen valvonta

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden määrän arvioidaan olevan Suomessa 4—5 prosenttia bruttokansantuotteesta eli noin 5—7 miljardia euroa vuodessa.

Tätä määrää tulisi saada pienemmäksi ja samalla kasvattaa verotuottoja. Lakeja noudattaville yrityksille tiukasta harmaan talouden valvonnasta olisi etua.

Tarvitaankin tehokas toimenpideohjelma harmaan talouden torjumiseksi. Tämän lisätalousarvion yhteydessä ehdotamme eräitä toimenpiteitä. Harmaan talouden torjuntaan tarvitaankin lisäpanoksia sekä verottajalle, työsuojelun vastualueelle, poliisille, syyttäjälle että oikeuslaitokselle.

Erittäin tärkeäksi valvonnan kohteeksi on tullut ulkomaalaisen työvoiman työehtojen valvonta varsinkin rakentamiseen liittyvissä töissä. Henkilökuntaa on aivan liian vähän estämään sitä, että ulkomaalaisten työntekijöiden heikom-

paa asemaa käytetään palkkojen ja muiden työehtojen polkemiseen. Tämä, samoin kuin harmaan talouden riittämätön asema, vaikeuttaa kunniallisten suomalaisten yritysten toimintaa. Siksi tarvitaan valvonnan tehostamista, viranomaisten tiedonsaannin parantamista ja kanne oikeutta ammatillisille järjestöille. Hallitus teki tässä suhteessa aivan väärin esittäessään työperäisen siirtolaisuuden lisäämistä EU:n ulkopuolelta, mutta jättäen valvonnan täysin retuperälle.

Opetus, tiede ja kulttuuri

Vasemmistoliiton tavoitteena on oppivelvollisuusiän nostaminen 18 ikävuoteen niin, että oppivelvollisuuden piiriin luettaisiin tällöin myös oppisopimuskoulutus. Liikkeelle voitaisiin läheteä tämän toteuttamisessa myös siten, että ensi vaiheessa se mahdollistettaisiin riittävällä koulutustarjonnalla ja vasta sen jälkeen säädettäisiin velvoittavaa lainsäädäntöä.

Hallitus ei takaa kaikille nuorille, työttömille ja työttömyysuhan alla eläville koulutuspaikkoja, joiden avulla ennaltaehkäistäisiin sekä syrjäytyminen että mahdollistettaisiin osaamisen uudistaminen. Lisäpanokset ammatilliseen koulutukseen, yliopistoille ja vapaaseen sivistystyöhön ovat elintärkeitä, jotta selviäminen ihmisten arjen tasolla taantumasta mahdollistuu.

Vanhasen hallitus ajaa alas valtion omaa tutkimustoimintaa kovalla kädellä aikana, jona juuri tarvitsisimme valtion tutkimuslaitosten tuottamaa tutkittua tietoa selvittääksemme taantumasta. Valtion tutkimuslaitoksien toiminta on turvattava, jotta yhteiset lamalääkkeemme perustuvat tietoon kylmän eriarvoistavan ideologian sijaan.

Kulttuurin merkitys ihmisten arjessa selviytymisessä taantumien keskellä korostuu. Valitettavasti kunnissa kuitenkin juuri nyt säästetään kulttuurista. Siksi valtion pitäisi lisätä omaa rahoitusosuuttaan, jotta ammattilaisten toteuttama kulttuurin kokeminen, kuluttaminen ja luominen mahdollistuisi kaikkien suomalaisten arjessa.

Oikeudenmukaisuus

Verolakien käsittelyssä olemme esittäneet, että suurituloisimmat jätettäisiin veronkevennyksen ulkopuolelle. Sen sijaan pienten tulojen verotusta kevennettäisiin nostamalla kunnallisverotuksen perusvähennys 3 000 euroon. Edelleen mielestämme on perusteltua säätää omaishoitajien pienet korvaukset verovapaiksi.

Oikeudenmukaisuus edellyttää myös, että miljoonaomaisuuksia ryhdytään jälleen verottamaan. Vanhasen ensimmäinen, keskustasta ja sosialidemokraateista koostunut hallitus teki suuren virheen poistaessaan varallisuusveron. Yhtä perusteltua on suurten perintöjen verottaminen.

Verotuksen kestävä periaate on, että veroja kukin maksaa kykynsä mukaan. Mitä suuremmat tulot, sitä suhteellisesti enemmän veroja voi maksaa. Se on myös oikeudenmukaista.

Vanhasen toinen hallitus on kuitenkin edeltäjänsä tapaan viemässä verotusta kohti tasaveroa. Kaikkein eniten pääomatuloja saavat maksavat nyt saman veroprosentin mukaan kuin keskivertopalkansaaja eivätkä suinkaan sen mukaan kuin jos kyse olisi vastaavan suuruisista palkkatuloista.

Vuoden 2009 ylimääräinen tuloveron kevennys myös suurimpiin tuloihin oli työllisyyden kannalta tehoton ja oikeudenmukaisuustavoitteen vastainen. Veronkevennyksen vastapainoksi hallitus korottaa yleistä arvonlisäveroprosenttia 1.7. lukien. Kokoomuksella ja keskustalla on aikomus jatkaa tuloverotuksen keventämistä ja arvonlisäveron korottamista tulevinakin vuosina. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksynyt yleisen arvonlisäveroprosentin korottamista.

Tuloverotuksessa päämäärämme on pienimpien tulojen vapauttaminen verotuksesta, jolloin tavoiterajana on 10 000 euroa.

Sen lisäksi hallitus ajoi kiinteistöveron korottamista, vaikka kiinteistövero ei lainkaan ota huomioon ihmisten maksukykyä. Kiinteistöveron asukkaat maksavat yhtiövastikkeissa ja vuokrissa välillisesti kunnalle ja omakotitalossa asuva itse suoraan kunnalle. Käsiteltäessä ky-

seistä lakiehdotusta vasemmistoliitto ei hyväksynyt kiinteistöveron ala- ja ylärajojen korottamista.

Kiinteistöveroa perustellaan usein teoreettisilla näkökohdilla, sillä että kiinteistö liikkumatomana kohteena sopii paremmin verotuksen kohteeksi kuin sellaiset verotuksen kohteet, jotka voivat muuttaa maasta toiseen. Kiinteistövero ei kuitenkaan ota huomioon maksukykyä eikä siten voi olla oikeudenmukainen.

Maa- ja metsätalousmaa on kiinteistöveron ulkopuolella. Nyt on tuotu esille ajatus metsätalousmaahan kohdistettavasta vuotuisesta metsänomistuskannasta, jonka tarkoituksena olisi lisätä puukauppaa. Samaan tarkoitukseen on aiemmin ehdotettu kiinteistöveron käyttöä. Pinta-alaverotukseen palaaminen ei ole ollut esillä. Valittiinpa kiinteistövero tai metsänomistuskannan maksu keinoksi puun myynnin tasaamiseen, tämä vero tai maksu vähennettäisiin siitä verosta, jota nyt kannetaan puun myyntitulosta. Näin ollen niillä ei lisättäisi metsätalouteen kohdistuvaa verotusta.

Tehtiinpä mitä tahansa maa- ja metsätalousmaahan kohdistuvia veromuutoksia, selvää on, että ne eivät perustele jokamiehenoikeuksien rajoittamista. Vasemmistoliiton mielestä on tärkeää säilyttää jokamiehen oikeudet.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä esitti varsinaisen talousarviokäsittelyn pohjaksi

- että vuodessa yli 60 000 euroa ansaitsevien verotusta ei kevennetä vaan kiristetään
- että osinko- ja muita pääomatuloja verotetaan muiden ansiotulojen yhteydessä progressiivisesti ja samalla puututaan listamattomien osakeyhtiöiden osinkotulon verottamaan
- otetaan jälleen käyttöön varallisuusvero, jota kannettaisiin yli 1 milj. euron varallisuudesta
- energiayhtiöille kertyvän ylimääräisen voiton (ns. Windfall-voitto) verottamista
- pörssissä nykyisin verottomana tapahtuvan arvopaperikaupan säätämistä verolliseksi

- tulojen, myös palkkatulon sijaan tulleiden etuustulojen, tekemistä asteittain verottomiksi 10 000 euroon saakka, missä tarkoituksessa ehdotimme vuoden 2010 kunnallisverotuksen perusvähennykseksi 3 000 euroa.

Oikeudenmukaisuus edellyttää myös, että pienimmät etuudet korotetaan 700 euroon kuukaudessa. Työttömyysajan perusturvan lisäksi esitimme valiokuntakäsittelyssä, että myös muu perusturva eli isyys-, äitiys- ja vanhempainraha sekä kansaneläke korotetaan 700 euroon kuukaudessa. Samalla olisi tietenkin tarkistettava asumistukia, jotta korotus ei vähentäisi niitä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti toimenpidepaketin ulkomaalaisen työvoiman työehtojen valvonnan tehostamisesta ja harmaan talouden kitkemisestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että työmarkkinatukea ja työttömyyspäivärahaa tarkistetaan välittömästi, sillä pitkäaikaistyöttömyys kasvaa ja nuorisotyöttömyys lisääntyy.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Kriisinhallinta

20. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)

Suomen tulee luopua osallistumisesta Afganistanin sotilaalliseen ISAF-operaatioon.

Viite: Lapintien LTA 45/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 24.10.20 vähennetään
5 200 000 euroa ISAF-operaatiosta.*

21. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)

Siviilikriisinhallinnan merkitys konfliktien ennaltaehkäisyssä ja jälkihoidossa on viime vuosina korostunut entisestään. Katsomme, että siviilikriisinhallintaa on tulevana vuosina määrätietoisesti kehitettävä. Tässä lisätalousarviossa ehdotamme sotilaallisen kriisinhallinnan vähentämistä ja siviilikriisinhallinnan lisäämistä.

Viite: Sirnön LTA 81/2010 vp ja Lapintien LTA 46/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 24.10.21 otetaan
lisäyksenä 5 200 000 euroa siviilikriisinhallinta-asiantuntijamenoihin.*

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaa tulisi korottaa, jotta Suomi saavuttaisi YK:lle ja EU:lle antamansa sitoumuksen kehitysyhteistyön tasosta vuonna 2015.

Viite: Lapintien LTA 47/2010 vp ja Sirnön LTA 82/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 24.30.66 otetaan
lisäyksenä 50 000 000 euroa käytettäväksi varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.*

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomi on toistuvasti saanut tuomion Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta liian pitkistä oikeudenkäyntiajoistaan. Oikeusistuimiin tarvitaan myös lisäresursseja harmaan talouden vastaiseen toimintaan.

Viite: Sirnön LTA 84/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 25.10.03 otetaan
lisäyksenä 3 000 000 euroa hallinto-oikeuksien, hovioikeuksien, käräjäoikeuksien, vakuutus oikeuden, Markkinaoikeuden sekä työtuomioistuimen käsittelyaikojen lyhentämiseen, harmaan talouden torjuntatyöhön sekä toimintatavoitteiden ja henkilöstöresurssien turvaamiseen. Tästä summasta käräjäoikeuksille osoitetaan 1 000 000 euroa ruuhkien purkamiseen.*

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjunta edellyttää myös ulosottoimen voimavarojen lisäämistä.

Viite: Sirnön LTA 86/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 25.20.01 otetaan
lisäyksenä 500 000 euroa ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toiminnan turvaamiseksi ja harmaan talouden torjuntatyön vahvistamiseksi.*

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan suunnattujen voimavarojen tarve kasvaa rajat ylittävän työvoiman liikkuvuuden ja työperäisen maahanmuuton lisääntyessä. Torjunta vaatii toki tässä esitetyn määrärahan lisäyksen ohella myös muita toimia, kuten lainsäädännön muutoksia ja ulkomaista työvoimaa käyttävien yritysten valvonnan tiukentamista.

Viite: Sirnön LTA 87/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa harmaan talouden ja talousrikosten torjuntaan sekä vakavien rikosten käsittelyn tehostamiseen.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kansantalouden kannalta on kallista laiminlyödä uusintarikollisuuden ehkäisytyö. Uusintarikollisuuden ehkäisy kuitenkin edellyttää, että vankeusaikana vangeille tarjotaan mahdollisuus aktivoitua ja ottaa oma elämä haltuunsa koulutuksen, kuntoutuksen ja työn avulla. Vanhasen hallitus ei kuitenkaan ole valmis panostamaan tähän.

Taantuman keskellä on tärkeää, että julkisia korjausinvestointeja lisätään työllisyyden tukemiseksi. Vankilalaitoksistamme useimmat tarvitsisivat vähintäänkin pintakorjausta, jolla ennaltaehkäistäisiin myös myöhemmät investointipaineet.

Viite: Sirnön LTA 88/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa, josta osoitetaan 2 500 000 euroa vankiloiden

vuosikorjauksiin, 1 000 000 euroa vankien terveydenhuoltopalveluihin ja 1 500 000 euroa henkilöstön lisäresursointiin sekä vankien aktivointiin.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sisäasiainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Eduskunta edellytti Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009 -selonteon johdosta hyväksymissään kannanotoissa (EK 17/2009 vp), että siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet nostetaan tasolle, joka takaa jatkuvasti vähintään 150 siviilikriisinhallinta-asiantuntijan tason. Tämän tason ylläpito ulkoasiainvaliokunnan arvion mukaan edellyttää 5—6 miljoonan euron lisäystä vuosittain.

Viite: Sirnön LTA 89/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.01.01 otetaan lisäyksenä 750 000 euroa siviilikriisinhallinnan kansallisten valmiuksien vahvistamiseen siten, että Suomi voi jatkuvasti pitää vähintään 150 siviilikriisinhallinnan asiantuntijaa kansainvälisissä tehtävissä.

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden määrä on kasvanut viime vuosina ja aiheuttaa muun muassa rakennusallalla 400—500 miljoonan euron vuotuiset vahingot. Taantuman syvenemisen pelätään lisäävän talousrikoksia.

Harmaan talouden torjuntaan tarvitaankin lisäpanoksia sekä verottajalle, työsuojelun vastuualueelle, poliisille, syyttäjälle että oikeuslaitokselle.

Viite: Sirnön LTA 90/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 otetaan lisäyksenä 4 000 000 euroa poliisille harmaan talouden torjuntatyöhön.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskukset

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Organisaatiomuutokset eivät täytä henkilöstövajetta. Lisäksi odotettavissa on, että nykyisin hätäkeskusten palveluksessa olevia poliiseja siirtyy lähivuosina varsinaisiin poliisiin tehtäviin enenevässä määrin.

Vaikka tämä on ollut hallituksen tiedossa, lisähenkilöstön palkkaamiseen ei kuitenkaan talousarvioesityksessä ole varauduttu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.30.02 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa hätäkeskusten lisähenkilöstön koulutus- ja palkkausmenoihin.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oleskelulupien käsittelyssä kyse on pitkälti yksilön oikeusturvasta. Nykyisillä resursseilla käsittelyajat ovat edelleen pitkiä. Jos Maahanmuuttovirastolle kohdennetaan lisäresursseja, oleskelulupapäätökset nopeutuvat ja muun muassa vastaanottokustannuksia voidaan alen-
taa.

Hyvään hallintokulttuuriin kuuluu myös kattava neuvonta, joka auttaa vaikeissa asioissa. Siksi on tärkeää, että sellaisissa ihmisen perusoikeuksien kannalta keskeisissä asioissa kuin oi-

keudessa elää ja asua jossakin palvelu on lähellä ja henkilökohtaista. Maan kattavat neuvontapisteet ja monikielinen valtakunnallinen neuvontapuhelin ovat myös avainasemassa, kun etsitään keinoja nopeuttaa oleskelulupa- ja kansalaisuus-
hakemusten käsittelyä Maahanmuuttovirastossa.

Viite: Sirnön LTA 93/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.40.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa, josta osoitetaan 500 000 euroa maahanmuuttajille suunnattujen valtakunnallisten neuvontapalveluiden järjestämiseen ja 1 500 000 euroa oleskelulupien käsittelyn nopeuttamiseen.

30. Valtion korvaukset kunnille (arviomääräraha)

Sisäasiainministeriö esitti vuoden 2010 talousarvioon, että pakolaisten kuntiin sijoittamisesta kunnille maksettavia korvauksia korotettaisiin 20 prosenttia. Talousarvioon kuitenkin saatiin vain 10 prosentin korotus.

Korvausten taso on pitkään pysynyt samana, ja korvauksen jälkeenjääneisyys kustannuskehityksestä on johtanut siihen, että kunnat ovat haluttomia ottamaan vastaan pakolaisia. Tästä puolestaan on aiheutunut turhia inhimillisiä ja taloudellisia kustannuksia, kun jo oleskeluluvan saaneita ei ole pystytty sijoittamaan kuntiin.

Kuntien haluttomuus vastaanottaa pakolaisia onkin johtanut siihen, että vuoden 2009 marraskuun alussa vastaanottokeskuksissa oli 400 pakolaista tai oleskeluluvan saanutta odottamassa kuntaan sijoittumista. Näiden 400 sijoittamistaan odottavan henkilön majoittaminen vastaanottokeskuksessa maksaa noin 500 000 euroa kuukaudessa eli noin 6 miljoonaa euroa vuodessa. Vuonna 2010 kuntapaikkojen tarpeen arvioidaan nousevan entisestään.

Viite: Sirnön LTA 94/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.40.30 otetaan lisäyksenä 2 500 000 euroa pakolais-

ten sijoittamisesta maksettavien laskennallisten korvausten korottamiseen siten, että korvaus on yli 7-vuotiaan henkilön osalta 2 281 euroa vuodessa ja alle 7-vuotiaasta 7 467 euroa vuodessa.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

81. Laina Latvian valtiolle (arviomääräraha)

Emme ole voineet hyväksyä lainaa siksi, että pankit ja rahalaitokset eivät millään tavalla osallistu Latvian talousongelman edellyttämiin järjestelyihin.

Pidämme myös IMF:n lainaehdoja tavallisille kansalaisille virheellisinä. Ehdot merkitsevät palkkojen, eläkkeiden ja muiden sosiaalisten etuuksien leikkaamista ja ovat siksi kohtuuttomat.

Nämä leikkaukset heikentävät myös talouden kasvua ja ovat omiaan vaikeuttamaan maan elpymistä.

Viittaamme edellä esitettyyn ja ehdotamme, että momentti ja sille ehdotettu määräraha poistetaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta poistaa momentin 28.01.81 sekä sille ehdotetun 324 000 000 euron määrärahan Latvian valtiolle annettavaksi lainaksi.

10. Verotus ja tullitoimi

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjunta edellyttää verotarkastusten lisäämistä. Kun yhden verotarkastajan

arvioidaan tuovan valtiolle 148 000—150 000 euroa kustannusten ollessa 50 000 euroa, tarkastajien lisääminen merkitsee lisätuottoa.

Viite: Sirnön LTA 95/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa verotarkastusten lisäämiseen harmaan talouden ehkäisemiseksi.

90. Kuntien tukeminen

Verotulojen ehtyessä kuntien talous ajautuu vaikeuksiin, mikä johtaa investointien lykkäämiseen ja henkilöstön rekrytointikieltoihin ja lomautuksiin. Moni kunta joutuu vähentämään palveluja, nostamaan kunnallisveroastettaan tai lisäämään palvelumaksuja. Jotta jokaisella kuntalaisella olisi vaikeinakin taloudellisina aikoina käytettävissään kattava tukiverkko, valtion rahoitusta kunnille on lisättävä.

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Määrärahataso ei ole riittävä sen enempää kuntien vaikean taloudellisen tilanteen kuin kansalaisten tarvitsemien arjen palvelujenkaan kannalta.

Viite: Kuopan LTA 38/2010 vp ja Sirnön LTA 99/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.30 otetaan lisäyksenä 420 000 000 euroa ja että perusteluihin lisätään maininta, jonka mukaan määrärahan lisäyksestä osoitetaan 20 000 000 euroa harkinnanvaraisten valtionosuuksien korottamiseen, 50 000 000 euroa ikäihmisten hoidon parantamiseen ja 15 000 000 euroa omaishoidon kehittämiseen.

92. EU ja kansainväliset järjestöt

87. Euroopan rahoitusvakausvälineen osakkeiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)

Tässä on kyse suuren mittaluokan päätöksestä, joka asiallisesti merkitsee EU:n perussopimuksen uudelleen tulkitsemista. Euroopan rahoitusvakausvälineeseen sitoutuminen tuo Suomelle mukanaan merkittävät taloudelliset lisäsitoumukset.

Katsomme, että kevytmielisesti eräitä valtioita luotottaneiden pankkien tulisi osallistua kustannuksiin. Emme tätä ennen hyväksyneet Kreikalle myönnettävää miljarditukea.

Viittaamme edellä esitettyyn ja ehdotamme, että momentti ja sille ehdotettu määräraha poistetaan.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että eduskunta poistaa momentin 28.92.87 sekä sille ehdotetun 1 000 000 euron määrärahan Euroopan rahoitusvakausvälineen osakkeiden hankkimiseen.

Pääluokka 29**OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN
HALLINNONALA****20. Ammatillinen koulutus**

30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ehdotuksemme on myös osa oppivelvollisuuden nostamiseen tähtäävää esitystämme sekä nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisytyötä.

Viite: Sirnön LTA 100/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 otetaan lisäyksenä 8 000 000 euroa ammatilli-

sen koulutuksen lisäämiseksi 4 000 opiskelijalla.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Taantuman aikana tarve tutkittuun tietoon korostuu, jotta päätöksenteko aidosti vastaa ajan haasteisiin. Tästä huolimatta Vanhasen hallitus on leikannut toimintamahdollisuuksia lähes kaikilta valtion tutkimuslaitoksilta. Pidämmekin tärkeänä, että Suomen Akatemialla on riittävät voimavarat mielekkään yhteiskunnallisen tärkeän tiedon tuottamiseen yhteiskunnallisen keskustelun ja päätöksenteon pohjaksi.

Viite: Sirnön LTA 101/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.01 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa Suomen Akatemian toimintamenoihin.

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Uusi yliopistolaki on ajanut yliopistot rahoitus-alijäämään, minkä seurauksena Oulun yliopisto on nyt esittänyt 110-vuotisen Kajaanin opettajankoulutuksen lakkauttamista. Rahoituksellinen alijäämä Oulun yliopistolla on 8—9 miljoonaa euroa vuoden 2012 loppuun mennessä. Vaje muodostuu siitä, että perusrahoitus supistuu 3,2 milj. euroa, palkankorotusten vaikutus on 5 milj. euroa, työttömyysvakuutusmaksut ovat 0,8 milj. euroa ja alv-kompensaation vaje on 1,0 milj. euroa. Rahoitusvajeen vuoksi arvioidaan henkilöstön vähennystarpeeksi 180 henkilötyövuotta. Menoja joudutaan supistamaan lisäksi toimitiloja vähentämällä. Tämä Oulun yliopiston perusrahoituksen alijäämä johtaa nyt Kajaanin opettajankoulutuksen lakkauttamiseen.

Opettajankoulutus on Kajaanille erittäin tärkeä elinkeinorakenteen työkalu, jonka poistuminen on kova isku koko Kainuulle. Opettajankoulutuksen lakkauttaminen vie Kainuusta myös sitä osaamista, jonka varassa koko maakuntaa on

kehitetty. Seuraukset opettajankoulutuksen lakikauttamisesta tulevat olemaan Kajaanille vakavat. Esitämme nyt, että hallitus myöntää lisätalousarviossa Oulun yliopistolle lisärahoituksen, jolla voidaan turvata Kajaanin yliopistokeskusten opettajankoulutuksen jatkuminen.

Kaiken kaikkiaan yliopistouudistus ja valtion tuottavuusohjelma ovat johtaneet myös muiden yliopistojen toimintamahdollisuuksien heikkenemiseen, kenties Aalto-yliopistoa lukuun ottamatta.

Viite: Sirnön LTA 102/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 otetaan lisäyksenä 1 500 000 euroa Kajaanin yliopistokeskuksen opettajankoulutuksen jatkumisen turvaamiseksi ja

että momentille 29.40.50 otetaan lisäyksenä 19 500 000 euroa muiden yliopistojen ja yliopistokeskusten toimintamahdollisuuksien parantamiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Perusrakenteen investoinnit ovat vuosia olleet riittämättömiä. Nykyisissä oloissa lisäpanostus pitäisi lisäksi yllä työllisyyttä.

Viite: Kuopan LTA 39/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.20 otetaan lisäyksenä 80 000 000 euroa, josta osoitetaan 40 000 000 euroa tienpitoon ja 40 000 000 euroa radanpitoon.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Määräraha on riittämätön joukkoliikenteen ylläpitämiseen ja aktiiviseen kehittämiseen. Määrärahalla on syytä huolehtia riittävän alhaisista lippujen hinnoista ja riittävästä liikennöintitiheydestä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.30.63 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Innovaatiopolitiikka ja yritysten kansainvälistyminen

06. Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämisselontekojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Taantuma ja siihen liittyvä tuotannollinen murros elinkeinoelämässämme edellyttävät julkista lisäpanostusta tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Ilman tätä Suomella ja suomalaisilla ei ole mahdollisuutta selvittää ilmasto- ja talouskriisin haasteista. Silti hallitus talousarvioesityksessään esittää, että Tekesin toimintamenoista leikataan yli miljoona euroa vuoden 2009 tasosta. Tämä on vastoin hallituksen itsensä laatimaa innovaatiotietoa sekä tutkimus- ja kehittämistoimintamme nostamista esimerkiksi ilmastot- ja energiakysymysten osalta maailman kärkeen.

Viite: Sirnön LTA 103/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.06 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa Tekesin toimintamenoihin.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Pidämme työllisyysmäärärahoja riittämättöminä. Sen lisäksi, että lisäysehdoituksillamme muille momenteille on työllisyysvaikutuksia, on tarpeen myös kasvattaa tätä määrärahaa. Vaarana on, että pitkäaikaistyöttömyys kasvaa voimakkaasti.

Sosiaalisten yritysten tarkoituksena on luoda työpaikkoja erityisesti vajaakuntoisille ja pitkäaikaistyöttömille. Erona muihin yrityksiin on, että sosiaalisen yrityksen työllistämistä työntekijöistä vähintään 30 prosenttia on vajaakuntoisia tai yhteensä vajaakuntoisia ja pitkäaikais-työttömiä. Laki sosiaalisista yrityksistä tuli voimaan vuoden 2004 alussa. Lainsäädäntö sosiaalisista yrityksistä sisällytettiin pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelmaan ja työllisyyden politiikkaohjelmaan.

Työllisyysmäärärahojen leikkaaminen sosiaalisilta yrityksiltä on ajanut yrityksiä tilanteeseen, jolloin heillä on puoli vuotta aikaa saada lain edellyttämä 30 prosentin sääntö toteutettua. Kun yritys ei saa palkkatuetta työntekijöitä, uhkaa sitä sosiaalisen yrityksen statuksen muuttuminen.

Hallitusohjelman teemana on "Vastuullinen, välittävä ja kannustava Suomi". Siinä todetaan mm.: "Työvoimapolitiittisten toimien, kuten työvoimakoulutuksen ja tukityöllistämisen, vaikutavuutta on oleellisesti parannettava pitäen selkeästi tavoitteena henkilön työllistymistä." Hallitus on myös luvannut, että "Palkkatuen riittävyyden turvaamiseksi ja sen ennakoitavuuden parantamiseksi työllisyysmäärärahojen alueellisessa jaossa vuonna 2007 sosiaalisten yritysten määrärahat kiintiöidään erikseen." Näin ei ole tapahtunut.

Työttömien työllistämisessä käytetty vain 8 euron ylläpitokorvaus on täysin riittämätön. Se ei peitä edes työssäkäyntikuluja työttömien motivoinnista puhumattakaan. Hallituksen esitys vain euron korotuksesta ko. rahaan on vaikeassa jamassa olevien työttömien näkökulmasta melkein pä pilkantekoa.

Viite: Sirnön LTA 105/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 otetaan lisäyksenä 82 500 000 euroa, josta osoitetaan 75 000 000 euroa työllistämiseen, koulutus- ja erityistoiimiin, 5 000 000 euroa sosiaalisten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseen ja 2 500 000 euroa työllistettyjen työttömien ylläpitokorvauksen korottamiseen budjettiperusteisesti 8 eurosta 15 euroon päivässä.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Oikeudenmukaisuus edellyttää myös, että pienimmät etuudet korotetaan 700 euroon kuukaudessa. Tätä tasoa esitimme varsinaisen budjettiesityksen käsittelyssä.

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Monet sekä Ruotsista että Suomesta eläkettä saavat kokevat tällaisen eläketulon verotuksen edelleenkin ongelmalliseksi. Tästä syytä on syytä suorittaa pikaisesti selvitys epäoikeudenmukaisuuksien oikaisemisesta.

Ns. taitettu eläkeindeksi merkitsee sitä, että eläkkeisiin tulee ensisijaisesti hyvitys inflaatiosta ja vain vähäisessä määrin yleisestä ansiotason noususta. On tarpeen suorittaa selvitys siitä, mi-

ten tämä indeksi voitaisiin korjata puoliväli-indeksiksi.

Viite: Kankaan LTA 27/2010 vp ja LTA 28/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.01.01 otetaan lisäyksenä 100 000 euroa, josta osoitetaan 50 000 euroa selvitystyöhön sekä Ruotsista että Suomesta saatavan eläketulon verotuksen epäkohdista ja 50 000 euroa työeläkkeiden puoliväli-indeksiä koskevaan selvitykseen.

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tällä hetkellä yli 30 000 valitusta ruuhkauttaa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan. Keskimääräinen käsittelyaika on yli 15 kuukautta. Tilanne on kestämaton, koska kyse kuitenkin on mitä suurimmassa määrin ihmisten perusoikeuksien toteutumisesta: oikeudesta toimeentuloon ja terveyteen.

Viite: Sirnön LTA 106/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.01.03 otetaan lisäyksenä 4 000 000 euroa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenoihin ruuhkien purkamiseksi ja ihmisten perusturvan ajallaan saamisen turvaamiseksi.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) yt-neuvottelut päättyivät marraskuussa. Stakesin ja Kansanterveyslaitoksen yhdistämisestä vuodenvaihteessa syntynyt laitos irtisanoo noin sata henkilöä, joista osa toimii osa-aikaisessa työsuhteessa.

Irtisanomiset ovat seurausta siitä, ettei Vanhasen hallitus noudata yhdistämissopimusta ja uhkaa aliresursoinnillaan vaarantaa pysyvästi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintaa.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toiminta kuitenkin edellyttäisi selkeästi lisämäärärahoja muun muassa hiv-työhön ja lähisuhdeväkivaltatayksikön perustamiseen. Lähisuhdeväkivallan yksikkö toimisi pysyvänä asiantuntijaelimenä ja koordinoisi lähisuhdeväkivallan vastaista työtä. Lähisuhdeväkivaltahan ei ole yksityisasia vaan Suomen suurimpia ihmisoikeusongelmia.

Viite: Sirnön LTA 107/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.04 otetaan lisäyksenä 4 500 000 euroa, josta osoitetaan 3 000 000 euroa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin estämään suunnitellut irtisanomiset ja 1 500 000 euroa lähisuhdeväkivaltatayksikön perustamiseksi laitoksen yhteyteen.

20. Työttömyysturva

Työttömyys on yhä koko Suomea koskettava ongelma erityisesti nyt, kun lomautus- ja irtisanomisilmoituksia tulee satoja päivittäin.

Talouden vaikeuksien jatkuessa ja noususuhdanteen viipyessä pitkäaikaistyöttömyys tulee yhä useamman kohtaloksi. Pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömien osuus uhkaa kasvaa ja heidän sijoittumisensa työmarkkinoille on epätodennäköistä ilman erityisiä tukitoimia. Myös maahanmuuttajien tilanne vaatii erityistoimia.

Työttömyysajan perusturvan taso on liian alhainen, minkä lisäksi verotus on pienissä etuustuloissa ankaraa. Perusturvan taso tulee nostaa 700 euroon kuukaudessa.

Verotuksessa puolisoita kohdellaan itsenäisinä ihmisiä niin, etteivät toisen tulot vaikuta toisen veron määrään lisäävästi tai vähentävästi. Tällöin ei ole perusteita myöskään sitoa työmarkkinatukea toisen puolison tuloihin.

51. Työttömyysturvan mukainen perusturva (arviomääräraha)

Työttömyys on merkittävin pitkäaikaisköyhyyden syy. Siksi peruspäivärahaa on välttämätöntä korottaa tuntuvasti.

Viite: Kankaan LTA 29/2010 vp ja Sirnön LTA 108/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.51 otetaan lisäyksenä 23 000 000 euroa työttömyysturvan peruspäivärahan korottamiseksi budjettiperusteisesti 1.7.2010 lukien niin, että se nousee 700 euroon kuukaudessa.

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Työttömyys on merkittävin pitkäaikaisköyhyyden syy. Siksi osana vasemmistoliiton perusturvauudistusta esitämme, että työmarkkinatuki nousee 700 euroon kuukaudessa.

Viittaamme tätä menolukua koskeviin perusteluihimme.

Viite: Sirnön LTA 109/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.52 otetaan lisäyksenä 128 000 000 euroa työmarkkinatuen korottamiseksi budjettiperusteisesti siten, että 1.7.2010 lukien työmarkkinatuki nousee 700 euroon kuukaudessa.

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

01. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työsuojelu joutuu kamppailemaan lisääntyneiden töiden ja henkilökuntapulan tuomien ongelmien kanssa. Resurssit ovat selvästi alimitoitettut, ja samaan aikaan työsuojelu kohtaa jatkuvasti kasvavia haasteita. Ennakkotarkastusten määrä lisääntyy. Työelämän epäkohtien poistaminen ja työsuojelupiirin toiminnan tehostami-

nen ovat todellisia haasteita. Tämä edellyttää panostusta työsuojelun vastuualueen käytännön työsuojelun valvonta- ja ohjaustyöhön.

Työsuojeluhallinnossa on viime vuosina panostettu voimakkaasti muun muassa ulkomalaisvalvontaan. Samoin tilaajavastuulaki on tuonut uudenlaisia tehtäviä.

Työsuojelun vastuualue tekee tärkeää työtä harmaan talouden kitkemisessä. Harmaa talous tuo mukanaan rikollisuutta, ja se on myös suuri työturvallisuusongelma. Rakennusliiton laskelmien mukaan valtio menettää veroja ja sosiaaliturvamaksuja yksin rakennustyömaiden harmaan talouden takia vuosittain vähintään 250 miljoonaa euroa.

Viite: Kankaan LTA 30/2010 vp ja Sirnön LTA 110/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.70.01 otetaan lisäyksenä 7 000 000 euroa aluehallintoviranomaisten työsuojelun vastuualueelle niiden toiminnan turvaamiseksi, työehtojen valvonnan tehostamiseksi ja harmaan talouden torjumiseksi.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

61. Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Vesiensuojelun kannalta on tärkeää, että jätevesien käsittely pysytään keskittämään mahdollisimman tehokkaisiin puhdistamoihin. Tämä edellyttää siirtoviemäreiden rakentamista. Kunniassa on myös valmiita toteuttamiskelpoisia suunnitelmia, kunhan niihin saadaan rahoitus.

Viite: Kuopan LTA 40/2010 vp.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.61 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien parantamiseen haja-asutusalueilla.

70. Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)

Öljynkuljetukset lisääntyvät jatkuvasti Suomenlahdella ja Itämeren alueella. Riskit onnettomuudesta kasvavat, joten toimia onnettomuusriskien vähentämiseksi on lisättävä. Laivojen kulunvalvonnan tehostaminen on toteutettava pikaisesti. Nämäkään toimenpiteet eivät estä kokonaan öljytankkerionnettomuutta. On lisättävä öljyntorjuntakaluston määrää, joka nykyisellä tasolla ei ole riittävä suuronnettomuuden vahinkojen minimoimiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.70 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa öljyntorjuntakaluston hankkimiseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2010 kolmanneksi lisätalousarvioksi hyväksytään valion kunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 2 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 2010

Mikko Kuoppa /vas
Matti Kauppila /vas
Minna Sirnö /vas